

Dekkingsvoorstellen Begroting 2025

***o.b.v. de geamendeerde
Perspectiefnota 2024-2028***

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
1. Stopzetten van optionele activiteiten.....	6
2. Beleidskeuzes	17
3. Uitgewerkte voorstellen vanuit de fracties.....	30

Inleiding

Op 27 juni is de Perspectiefnota 2024-2028 geamendeerd vastgesteld door de raad. Daarbij heeft u het college gevraagd om voor de raadsvergadering van september 2024 de uitkomsten van alle bezuinigingen op de optionele activiteiten en beleidskeuzes ter bespreking aan de raad voor te leggen. Het gaat daarbij om maatregelen die eerder zijn voorgelegd in de Perspectiefnota, aangevuld met de door de fracties geopperde voorstellen middels amendementen en de motie 'Liever de hoogte in'. In deze notitie treft u deze voorstellen aan.

Welke opgave ligt er?

Onze financiële situatie is, net als die van veel gemeenten, onzeker en zorgelijk. We geven structureel meer geld uit dan we binnenkrijgen. Vooral omdat we hierin sterk afhankelijk zijn van de ontwikkelingen in het Gemeentefonds.

We willen graag het verschil blijven maken voor onze inwoners. Daarbij hebben we te maken met veel ontwikkelingen en onzekerheden om ons heen. Denk aan nieuwe wetgeving en taken, maar ook een veranderende samenleving die andere wensen en eisen heeft richting de gemeente. Om dat goed te kunnen doen, moeten we een goede werkgever zijn en blijven voor de medewerkers van de gemeentelijke organisatie.

Dit alles vraagt om een wendbare gemeente. Om wendbaar te kunnen zijn, is capaciteit nodig. Zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin. De kwaliteit kunnen we verbeteren door te investeren in onze gemeentelijke organisatie. Extra uitdaging hierbij is de krappe arbeidsmarkt, waardoor deskundige en ervaren medewerkers simpelweg moeilijk te vinden zijn. Daarnaast is focus nodig vanuit het gemeentebestuur en de organisatie. We hebben niet de middelen en capaciteit om ambities te stapelen. Dit wordt ook zichtbaar in de uitkomsten van het medewerkersonderzoek van begin 2023. Dit onderzoek heeft ons een aantal prioriteiten opgeleverd, waaronder het verbeteren van de ervaren werkdruk. Dit betekent dat we keuzes moeten maken in wat we doen, zodat we datgene wat we doen ook met aandacht en kwaliteit kunnen realiseren. Dit streven staat fors onder druk.

Dit betekent dat er een opgave ligt met betrekking tot financiën en een opgave met betrekking tot de capaciteit:

Opgave met betrekking tot financiën

In de Voorjaarsnota hebben we de balans opgemaakt met betrekking tot de financiële opgave waar we voor staan ten opzichte van de gehele begroting (110 miljoen euro).

De ontwikkelingen in het gemeentefonds zijn door het Rijk gecommuniceerd naar de gemeenten in de meicirculaire. De financiële doorwerking daarvan heeft u ontvangen in de raadsbrief van 4 juni 2024. Op basis daarvan ziet de prognose er nu als volgt uit:

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>					
Meerjarenbegroting na voorjaarsnota	-2.344	-1.781	-4.580	-4.748	-4.752
Prognose Voorjaarsnota rijk		-1.500	200	200	200
Doorwerking decembercirculaire		-800	-800	-800	-800
Resultaat meicirculaire 2024 t.o.v. prognose	267	146	346	171	184
Totaal saldo incl. meicirculaire	-2.077	-3.935	-4.834	-5.177	-5.168

In de Najaarsnota 2024 wordt de prognose van de meerjarenbegroting geactualiseerd.

Geen geld voor nieuwe ontwikkelingen

Naast de financiële bijstellingen die in de voorjaarsnota zijn opgenomen, signaleerden wij in de perspectiefnota ook een aantal beleidsontwikkelingen waarop wij een keuze van uw raad vroegen. Gezien de financiële opgave waar wij voor staan, heeft u besloten geen middelen vrij te maken voor deze ontwikkelingen. Dit is gezien de voorstellen zelf zonder meer pijnlijk. Helaas dwingt het financiële argument ons om dit besluit te nemen.

Opgave met betrekking tot capaciteit

We hebben in het traject Ambities in evenwicht onderzocht hoe onze capaciteit zich verhoudt tot de opgave die er ligt. Daaruit concluderen we globaal het volgende:

- De beschikbare capaciteit volstaat over het algemeen voor de huidige taken, er is echter geen enkele flexibiliteit meer om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe vragen;
- Uitzondering geldt voor groenonderhoud, onderhoud civiele kunstwerken, onderhoud monumenten en kunstwerken, evenementen en inwonersinitiatieven. Hiervoor is onvoldoende capaciteit beschikbaar.
- Met name brede participatie in veel ontwikkelingen, raadscommunicatie, openbaarheid van bestuur (Woo) en steeds meer en complexer wet- en regelgeving veroorzaken inmiddels extra werkdruk.

We hebben niet exact berekend wat het tekort aan capaciteit is. We richten ons in plaats daarvan op wat we aankunnen. Om voldoende flexibiliteit te hebben binnen een organisatie, is het aan te bevelen om 100 uur per persoon beschikbaar te ramen voor onvoorziene werkzaamheden. Op basis van de inventarisatie is de conclusie dat deze ruimte er op dit moment niet meer is. Wij hebben op basis hiervan de opgave op capaciteit vastgesteld op 100 uur per fte, dat is 21.600 uren. De voorstellen die we doen om optionele activiteiten stop te zetten, zorgen ervoor dat deze uren worden vrijgespeeld.

Voorstellen in deze notitie

In deze notitie leggen we drie soorten voorstellen aan u voor:

1. stopzetten van optionele activiteiten;
2. beleidskeuzes;
3. uitgewerkte voorstellen vanuit de fracties.

Per onderdeel vindt u eerst een samenvattende tabel, waarna per voorstel een korte toelichting is opgenomen.

Het totaal van de voorstellen levert de volgende bijdrage om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting:

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
<i>bedragen x € 1.000</i>				
Saldo incl. meicirculaire	-3.935	-4.834	-5.177	-5.168
Voorstellen				
1. Stopzetten optionele activiteiten	340	439	459	542
2. Beleidskeuzes	3.540	5.520	6.079	6.850
3. Voorstellen vanuit fracties	930	930	930	930
Totaal voorstellen	4.810	6.889	7.468	8.322
Saldo inclusief voorstellen	875	2.055	2.291	3.154

Uitname uit Vrije algemene reserve t.b.v. aanvulling begrotingstekort

Op basis van de meicirculaire worden gemeenten in 2025 gekort in het Gemeentefonds. Deze korting heeft te maken met de nieuwe financieringsystematiek die vanaf 2024 wordt doorgevoerd. Dit leidt tot nadelen voor 2024 en 2025. Dit nadeel wordt voor 2024 gecompenseerd door het rijk. Omdat gemeenten vaak jaarrekeningoverschotten hebben, vraagt het rijk de gemeenten het nadeel in 2025 voor een groot deel zelf op te vangen. Voor gemeente Renkum betekent dit dat we met circa € 1,5 mln. gekort worden. Het voordelig jaarrekeningresultaat over 2023 hebben we, op een deel resultaatbestemming na, in de Vrije algemene reserve gestort. Gezien het verband dat het Rijk legt met jaarrekeningoverschotten, stellen we voor het resterende tekort in 2025 te onttrekken uit de Vrije algemene reserve.

1. Stopzetten van optionele activiteiten

In de perspectiefnota is per product in kaart gebracht wat basisactiviteiten en wat optionele activiteiten zijn. Basisactiviteiten zijn weinig flexibel, ze zijn vastgelegd in wetgeving of regionale afspraken. Daarnaast hebben de inwoners die hiervan gebruik maken (de doelgroep) weinig tot geen alternatieven voor deze taken. Voor deze activiteiten is het niet reëel om ze te beëindigen. Wel kunnen we keuzes maken over hoe we deze activiteiten uitvoeren. Optionele activiteiten zijn wel flexibel. Ze zijn gebaseerd op gemeentelijke beleidskeuzes. De doelgroep heeft alternatieven. We kunnen de keuze maken om deze activiteiten geheel of gedeeltelijk te stoppen. De consequenties van zo'n besluit zijn in beeld gebracht.

In de volgende tabel is weergegeven van welke optionele activiteiten we voorstellen om deze stop te zetten. De eerste tabel geeft aan wat de financiële consequenties zijn van het stopzetten van deze activiteiten. De tweede tabel geeft aan hoeveel uren daarmee worden vrijgespeeld. Deze uren kunnen vervolgens worden ingezet om andere activiteiten op niveau te realiseren.

Totaaloverzicht financiële consequenties stopzetten optionele activiteiten

	Activiteit (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1E	Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie	12	12	12	12
1E	Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid	1	11	11	11
2B	Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)	0	0	0	0
2D	Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)	27	27	27	27
2D	Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota	0	0	0	0
2E	Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen	15	15	15	15
2E	Stimuleren fietsgebruik				
2E	Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren	0	18	26	26
2E	Stimuleren duurzame vervoerswijzen				
2F	Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren	0	0	0	0
2F	Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen	45	45	45	45
2F	Recreatieve ervaringen creëren in het landschap	0	12	12	12
2F	Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen	0	0	0	0
2G	Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal.	0	15	15	15
2H	Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)	20	20	20	20
2H	Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)	0	0	0	0
2H	Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven	20	20	20	20
2H	Realiseren zon op dak	4	4	4	4
2H	Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel	0	0	0	0
2I	Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid	0	0	0	0
2J	Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting,	0	35	35	35

	Activiteit (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
	centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden				
2J	Stimuleren lokale (vrijetijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)	0	10	10	10
2J	Behouden en verbeteren van werklocaties	33	33	33	33
2J	Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM systeem	7	7	7	7
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement	30	30	30	33
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing	0	0	0	60
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie	0	0	0	0
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden	0	0	0	0
2L	Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken	0	0	0	0
2L	Uitvoeren activiteiten cultuurvisie/ basisinfrastructuur/ kunstenaarsgemeente	14	35	52	68
2L	Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadië	25	25	25	25
2M	Afkoppelen zuivere winst (publiekscampagne)	0	0	0	0
2M	Klimaatadaptatie en bewustwording	5	5	5	5
2N	Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval	5	5	5	5
2N	Zwerfafvalprojecten	3	3	3	3
2O	Verkoop gronden (restgroen)	0	0	0	0
2O	Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein	4	4	4	4
2O	Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst	5	5	5	5
2P	Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair: stoppen met verstrekken van hondenpoepzakken en verminderen markeringspalen	20	20	20	20
2P	Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen	8	8	8	8
2Q	Landschap/ cultuurhistorie	0	0	0	0
2Q	Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit	10	10	10	10
2Q	Vrijwilligers ondersteunen	0	0	0	0
3B	Organiseren en faciliteren Jongerenraad	4	4	4	4
3B	Renkum Doet -(zie amendement)	-			
3C	Maatregelen verbeteren bedrijfsvoering	-	-	-	-
	Totaal	340	439	459	542

Totaaloverzicht personele consequenties (in uren) stopzetten optionele activiteiten

	Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
1E	Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie	100	100	100	100
1E	Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid	450	450	450	450
2B	Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)	240	240	240	240
2D	Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)	40	40	40	40
2E	Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen	50	50	50	50
2E	Stimuleren fietsgebruik	0	0	0	0
2E	Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren	80	80	80	80
2E	Stimuleren duurzame vervoerswijzen	0			
2F	Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren	8	8	8	8
2F	Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen	40	40	40	40
2F	Recreatieve ervaringen creëren in het landschap	16	16	16	16
2F	Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen	135	135	135	135
2G	Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal.		8	8	8
2H	Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)	270	270	270	270
2H	Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)	135	135	135	135
2H	Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven	450	450	450	450
2H	Realiseren zon op dak	20	20	20	20
2H	Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel	0	0	0	0
2I	Kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid	16	16	16	16
2J	Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden	0	203	203	203
2J	Stimuleren lokale (vrijtijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)	0	405	405	405
2J	Behouden en verbeteren van werklocaties	270	270	270	270
2J	Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM systeem	405	405	405	405
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement	540	540	540	540

	Activiteit (bedragen in productieve uren per jaar)	2025	2026	2027	2028
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing	0	0	0	0
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie	0	0	0	0
2K	Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden	335	335	335	335
2L	Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken	0	0	0	0
2L	Uitvoeren activiteiten cultuurvisie/ basisinfrastructuur/ kunstenaarsgemeente	120	120	120	120
2L	Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadië	25	25	25	25
2M	Afkoppelen zuivere winst (publiekscampagne)	135	135	135	135
2M	Klimaatadaptatie en bewustwording	135	135	135	135
2N	Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval	60	60	60	60
2N	Zwerfafvalprojecten	260	260	260	260
2O	Verkoop gronden (restgroen)	135	135	135	135
2O	Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein	413	413	413	413
2O	Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst	135	135	135	135
2P	Onderhoud, plaatsen of verwijderen van straatmeubilair: stoppen met verstrekken van hondenpoepzakken en verminderen markeringspalen	3.375	3.375	3.375	3.375
2P	Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen	25	25	25	25
2Q	Landschap/ cultuurhistorie	8	8	8	8
2Q	Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit	540	540	540	540
2Q	Vrijwilligers ondersteunen	80	80	80	80
3B	Organiseren en faciliteren Jongerenraad	130	130	130	130
3C	Maatregelen verbeteren bedrijfsvoering	-	10.000	10.000	10.000
	Totaal uren	9.176	19.792	19.792	19.792

Toelichting per voorstel

1E Opstellen en uitvoering aanpak anti-discriminatie

Het niet opstellen en uitvoeren van een aanpak anti-discriminatie betekent dat we niet inzetten op preventieve activiteiten (bijvoorbeeld organiseren van trainingen voor de organisatie, inwonersbijeenkomsten of voorlichting op scholen). Wat behouden blijft is de wettelijke verplichting tot het inrichten van een anti-discriminatievoorziening gericht op het tegengaan van discriminatie.

1E Bewustwordingsacties en preventie van verschillende vormen (online) criminaliteit en onveiligheid

Preventieve activiteiten gericht op verschillende vormen van (online) criminaliteit, zoals bewustwordingscampagnes gericht op (kwetsbare) inwoners en bedrijven, worden geminimaliseerd. De preventie-activiteiten door HALT, zoals de voorlichting op scholen, zullen ook worden stopgezet. Omdat de gemeente vaak de regierol heeft zal dit mogelijk ook betekenen dat ketenpartners minder preventie-activiteiten ontplooiën. In het verlengde hiervan worden werkzaamheden gericht op verkennen en realiseren van samenwerking met inwoners en bedrijven gestopt.

2B Programma wonen: adviseren leefbare wijken (i.h.k.v. programma leefbaarheid)

Het project leefbaarheid in de buurt richt zich op kwetsbare buurten. We willen meer zicht hebben op wat er speelt in de buurten. De gemeente voert hier regie op en ontwikkelt een werkwijze die houdbaar is voor de langere termijn. Project is goed verlopen en kan eerder, dan gepland, geborgd worden bij onze ketenpartners waaronder de Politie, Vivare en Renkum voor Elkaar. Zij hebben daar ook op geïnvesteerd.

2D Inzet mediation en maatwerktrajecten (nieuwe)

In ruimtelijke ontwikkelingen zetten we nu deze instrumenten in. Deze instrumenten zijn nu niet wettelijk verplicht. Het afschaffen van mediation en maatwerktrajecten is mogelijk. Kan echter leiden tot meer juridische procedures en hogere kosten voor de Omgevingsdienst. Lopende trajecten zoals bijvoorbeeld bij het Zweiersdal ronden we af.

2E Verkeersveiligheid: monitoren en evalueren van verkeersveiligheid, en treffen van verkeersveiligheidsmaatregelen

Op het gebied van verkeersveiligheid is het voorstel om te bezuinigen op verkeerseducatie en monitoring. Gevolgen hiervan zijn dat we geen goede inschatting kunnen maken van benodigde wegprofielen en -inrichtingen ten behoeve van verkeersveiligheid. Verkeerseducatie kan ook door andere instanties opgepakt worden, bijvoorbeeld ANWB, VVN en/of Fietsersbond.

2E Stimuleren fietsgebruik

De bijdrage van verkeer aan de ambities op het gebied van duurzaamheid en leefbaarheid bestaat uit het zoveel mogelijk inrichten van wegen op maximaal 30 kilometer per uur en het bevorderen van schone mobiliteit zoals de fiets. Dit kunnen we meenemen in RO- en onderhoudsprojecten. Verkeersveiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid komen onder druk te staan.

2E Openbaar vervoer: regionale afstemming over openbaar vervoer en veren

We stoppen met afstemmen, gevolg:

- We hebben geen invloed meer op besluitvorming (ook aangaande de kostenverdeling) rondom OV, buurtbus en Drielse veerpont

We stoppen met bijdrage aan Drielse veerpont, gevolg:

- Besparing: € 20.000
- Kan niet meer in stand worden gehouden. Fietsers moeten 12-14 km omfietsen, risico: meer met de auto

We stoppen met bijdrage aan buurtbus, gevolg:

- Besparing: € 9.000
- Buurtbus houdt op met bestaan
- Minder of geen vervoersmogelijkheden voor mensen zonder rijbewijs

2E Stimuleren duurzame vervoerswijzen

Betreft niet opstarten van bewustwordingsactiviteiten en adviezen. Gevolg geen nadruk op voetganger en fietsers.

2F Korte voedselketens: hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren

Hierbij ondersteunen wij agrarische initiatieven die biodiversiteit en korte voedselketens stimuleren. Dit betreft louter adviserende werkzaamheden. Initiatieven vanuit de gemeente zullen niet meer genomen worden. Bij vragen vanuit initiatiefnemers zal geen grote tijdsinvestering geleverd worden.

2F Uitvoering LBP (landschapsbasisplan) en Visie Landgoederen

Het Landschapsbasisplan bevat een uitvoeringsagenda met name gericht op het verbeteren van het landschap van ons buitengebied en het verbinden met stedelijk groen. Het gaat om beleidsmatige, kaderstellende en fysieke uitvoering. Deels worden werkzaamheden door vrijwilligers uitgevoerd gericht op behoud van het landschap. De ambtelijke activiteiten en ondersteuning zal op een laag pitje komen.

De Visie Landgoederen is gericht op het versterken van de cultuurhistorische waarden. Stichting Buitens van Renkum helpt in de uitvoering. De ambtelijke ondersteuning wordt minimaal gehouden.

2F Recreatieve ervaringen creëren in het landschap

Het betreft een taakveld om recreatie en toerisme te stimuleren. Een belangrijke taak is het onderhouden (samen met Stichting Landschapsbeheer Gelderland) van de 4 klompenpaden. We hebben twee contracten met SLG en afspraken met vrijwilligers die doorlopen tot en met 2024 en twee andere contracten lopen door tot 2027 respectievelijk 2028. Door het afschaffen van de klompenpaden zullen minder mensen onze gemeente bezoeken waardoor er minder bezoekers voor de horeca zijn. De inzet van vrijwilligers ten behoeve van de klompenpaden wordt stopgezet.

2F Via het Groenberaad inwoners laten meedenken en adviseren over projecten, beleid en initiatieven om de doelen op het gebied van landschap, water, klimaat en biodiversiteit te halen

Het Groenberaad, in 2023 ingesteld, is een groep deskundigen uit de gemeente die het college van B&W tegen lage kosten adviseert over beleid en projecten. Het stopzetten van deze activiteit bespaart vooral ambtelijke ondersteuning. De kosten voor projecten worden gedekt uit leges. We betrekken deze deskundige inwoners dan niet meer bij projecten en beleid op het gebied van openbare ruimte, natuur, bos, landschap, duurzaamheid, klimaat en biodiversiteit.

2G Ondersteunen van de milieueducatie aan scholen door de Stichting Renkums Beekdal

Dit betreft milieueducatie voor onze basisschoolleerlingen door Stichting Renkums Beekdal (SRB). De prestatieafspraken lopen tot en met 2025. Als we stoppen met inkopen van de milieueducatie voor de basisscholen heeft dat effect op het programma dat door de SRB aan de scholen wordt aangeboden.

2H Beleid klimaatadaptatie: inwoners (stimuleren afkoppelen en vergroenen)

Voorgesteld wordt om inwoners middels de KlimaatKeet te blijven stimuleren om te vergroenen en hittestress tegen te gaan. De beoogde bezuiniging van € 20.000 zal desondanks echter wel gerealiseerd worden binnen 2H. Enerzijds door de KlimaatKeet verder te optimaliseren, anderzijds door een budget om duurzame ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie financieel te ondersteunen (transitiefonds duurzame projecten) te beëindigen.

2H Beleid klimaatadaptatie: gemeentelijke organisatie (interne adviseren over inrichten openbare ruimte op het gebied van water en klimaatadaptatie)

We blijven medewerkers van de gemeentelijke organisatie informeren en adviseren over afkoppelen, het vergroenen van de openbare ruimte en over andere gevolgen van klimaatverandering zoals hitte, droogte en brandgevaar. Interne advisering met betrekking tot klimaatadaptatie kent geen financiële consequenties aangezien de werkzaamheden onderdeel zijn van de werkzaamheden van de projectmanager Water.

2H Ondersteunen van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven

We beperken de ondersteuning van duurzame initiatieven van inwoners, instellingen, organisaties en bedrijven. Wanneer wij als gemeente voortrekkers die zich verenigen/ bewonersinitiatieven niet langer stimuleren zal het moeilijker worden om verduurzaming van de gebouwde omgeving te realiseren. Daarom wordt voorgesteld € 12.500 (van de eerder beoogde € 20.000) te bezuinigen op de ondersteuning van duurzame initiatieven, de resterende benodigde bezuiniging van € 7.500 wordt gerealiseerd door de Uitvoering van de Transitievisie Warmte anders vorm te geven (zie beleidsoverweging 'Uitvoering van de Transitievisie Warmte').

2H Realiseren zon op dak

We blijven ons inzetten voor de realisatie van zonnepanelen op daken. Dit doen we onder andere met behulp van informatieverstrekking. Wel bezuinigen we de beoogde € 4.000 op deze activiteit door niet meer jaarlijks een collectieve inkoopactie zonnepanelen te organiseren.

2H Realiseren opwek waterkracht Stuw Driel

In het kader van de Visie Grootschalige opwek blijven we ons inzetten voor de realisatie van opwek van elektriciteit bij de Stuw Driel. Dit doen we door Hevea Initiatief te ondersteunen met deelname aan het haalbaarheidsonderzoek. Hiermee gaan geen financiële verplichtingen gepaard. De benodigde personele capaciteit bedraagt +/- 15u per jaar. Bij een vervolg zal de gemeente Overbetuwe de planologische procedure uitvoeren waardoor dit geen formatie vraagt van de gemeente Renkum.

2I Dierenwelzijn: kennis en informatie verzamelen; ontwikkelen beleid

We richten ons uitsluitend op onze wettelijke taak, n.l. dieropvang/ asiel.

2J Detailhandel: behouden en verbeteren van levendige en toekomstbestendige centra d.m.v. reclamebelasting, centrumregie, verbeteren openbare ruimte centra, integraal samenwerken met andere beleidsvelden

We stoppen met actief investeren in toekomstbestendige centrumgebieden (waaronder stopzetten centrumregie). We stoppen met het innen en uitkeren van de reclamebelasting. Ondernemersverenigingen moeten zelf middelen zien te vinden voor de aankleding van centrumgebieden en het organiseren van activiteiten om centra aantrekkelijk te houden.

2J Stimuleren lokale (vrijetijds) economie: samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur)

Betreft samenwerken met ondernemers, verbinden lokale ondernemers en integraal samenwerken met andere beleidsvelden (waaronder recreatie en toerisme, kunst en cultuur).

Samenwerking met ondernemers

We stoppen met het structureel overleg tussen gemeente en ondernemersverenigingen (stopzetten economisch platform). Gemeente draagt niet meer bij/ helpt niet mee met het organiseren van de dag van de ondernemer of andere bijeenkomsten waar ondernemers elkaar kunnen ontmoeten.

Integraal samenwerken met andere beleidsvelden

Door de vermindering van uren bij economie, verdwijnt de integrale samenwerking met andere beleidsvelden en neemt de klantgerichtheid naar ondernemers sterk af. Tevens kunnen we ondernemers ook niet verbinden aan projecten binnen onze gemeente of inwonersinitiatieven waar het MKB veelal een rol in speelt.

2J Behouden en verbeteren van werklocaties

Budget betreft bijdrage productieve regio (GMR). Er vindt geen afstemming meer plaats m.b.t. werklocaties en Human Capital en onze ondernemers kunnen niet deelnemen aan ondersteuningsmogelijkheden of adviesprogramma's die mogelijk gemaakt worden door als regiogemeenten samen te werken. We zijn nog wel verplicht deel te nemen aan het opstellen/monitoren van het Regionaal Programma Werklocaties.

2J Loketfunctie voor ondernemers: accountmanagement EZ, nieuwsbrieven, CRM-systeem

We stoppen met de loketfunctie voor ondernemers: We hebben geen accountmanagement meer en stoppen met het versturen van nieuwsbrieven. De klantgerichtheid van de gemeente richting ondernemers neemt sterk af. Specifieke ondernemingsvragen zullen in veel gevallen niet beantwoord worden.

2K Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Fysieke infrastructuur en bestemmingsmanagement

We geven geen uitvoering meer aan het basisuitvoeringsplan behorende bij de vastgestelde visie recreatie en toerisme. De verdere ontwikkeling van routestructuren (Wandelnetwerk, MTB-netwerk etc.) en ontvangstlocaties stopt hierdoor. Inwoners en bezoekers worden hierdoor mogelijk minder gefaciliteerd en gestuurd (bestemmingsmanagement) bij recreëren.

2K Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Digitale infrastructuur informatievoorzieningen en marketing

We geven geen uitvoering meer aan het basisuitvoeringsplan behorende bij de vastgestelde visie recreatie en toerisme. Hierdoor stopt de digitale en fysieke informatievoorziening, marketing en de ontwikkeling van het ambassadeurschap. Deze infrastructuur wordt uitgevoerd en ontwikkeld door bureau Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN) middels een jaarlijkse subsidie.

2K Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Stimuleren kwalitatieve verblijfsmogelijkheden en dagrecreatie

We stoppen met de adviesfunctie waarbij ingezet wordt op een duurzame toeristische en recreatieve sector, bevordering van gastheerschap (ambassadeurschap), opstellen en uitvoering geven aan beleid toeristische verhuur particuliere woonruimten (ter voorkoming van onttrekking woonruimte ten behoeve van onze inwoners en overlast).

2K Uitvoering geven aan het basisuitvoeringsplan behorend bij de visie Recreatie en Toerisme: Integraal samenwerken met andere beleidsvelden

We stoppen met dwarsverbanden op lokaal sub-regionaal en regionaal niveau te leggen. Hierdoor is gezamenlijk subsidie aanvragen lastiger.

2L Behouden en kwaliteit bewaken van gemeentelijke monumenten, gedenktekens en kunstwerken

De gemeente heeft een aantal collecties, kunstwerken in de openbare ruimte en gedenktekens in bezit. Er zijn landelijke richtlijnen om e.e.a. over te dragen aan derden. Dit zal nader onderzocht moeten worden.

2L Uitvoeren activiteiten cultuurvisie/ basisinfrastructuur/kunstenaarsgemeente

In de Cultuurvisie is de culturele basisinfrastructuur voor een kunstenaarsgemeente omschreven. Daartoe behoren bv de Kunstroute, het Poëziefestival, Scarabee en Museum Veluwezoom, lidmaatschap van EuroArt.

Een besparing op de middelen kunst & cultuur levert een verschraving op van het basisaanbod.

2L Uitvoeren culturele activiteiten Gelders Arcadië

Stoppen met activiteiten die aandacht besteden aan de cultuurhistorie van het Gelders Arcadië. De Veluwezoom (gebied van Brummen t/m Wageningen) wordt bij het uitstappen van Renkum onderbroken.

2L Gemeentelijke monumenten aanwijzen

Het is wettelijk geen verplichting om nieuwe gemeentelijke monumenten aan te wijzen. Omdat bleek dat we relatief weinig gemeentelijke monumenten hadden, afgezet tegen vergelijkbare gemeenten, hebben we eerder een inhaalslag gemaakt en lopen we nu aardig in de pas met andere gemeenten van vergelijkbare omvang en historie. De laatste jaren kwam het sporadisch voor dat particulieren ons vroegen of hun pand of complex wellicht monumentwaardig was. Dergelijke verzoeken zullen we niet meer in behandeling nemen.

2M Klimaatadaptatie en bewustwording (deels stopzetten)

Een groot deel van de opgave op het gebied van klimaatadaptatie is gerelateerd aan het omgaan met de gemeentelijke watertaken, zoals verankerd in de Omgevingswet.

Een 2e deel van dit budget wordt besteed aan bewustwording (KlimaatKeet). Het kan overwogen worden hiermee te stoppen. Daardoor wordt het echter nog lastiger om particulieren te stimuleren af te koppelen. Als particulieren niet afkoppelen worden de kosten voor riolering uiteindelijk hoger. Daarom is het advies om beperkter door te gaan met de inzet van de Klimaatkeet en de kosten uit het afkoppelbudget te betalen.

Een 3e deel van dit budget wordt besteed aan deelname aan Regio Vallei en Veluwe Klimaatbestendig (Manifestregio). In de regio worden verplichte activiteiten gezamenlijk ondernomen. Bij nader inzien kunnen we hier niet mee stoppen omdat Renkum deze activiteiten

dan zelfstandig moet uitvoeren wat een kostenverhoging met zich meebrengt. De beoogde besparing in uren wordt nu gerealiseerd in 2H.

2N Voorlichting, educatie en handhaving op aanbieden van afval

Betreft besparing in formatie. Iedere gemeente heeft beleidsvrijheid om zelf het afvalstelsel te kiezen die het best aansluit op de lokale voorkeuren. Dit betekent dat gemaakte keuzes consequenties hebben op de mate van service, milieu, regievaardigheden en kosten. In de benchmark worden deze resultaten met elkaar vergeleken met als doel van elkaar te leren en te komen tot een optimum. Zonder deelname aan benchmarks ontbreekt deze kennis. Het principe 'meten is weten' gaat daarmee verloren.

2N Zwerfafvalprojecten

Richt zich vooral op vrijwilligers. Facilitering via materialen en totale inzameling. Ook ontvangen buurten een beloning van € 400. Stoppen betekent demotivatie bij de vrijwilligers. Mogelijke herstart in de toekomst wordt daardoor waarschijnlijk moeilijker. Mocht dit werk stoppen komt de gemeente weer in beeld indien hetzelfde kwaliteitsbeeld (minder zwerfafval) wordt gehandhaafd.

2O Verkoop gronden (restgroen)

Er is een opbrengst geraamd in de begroting. Deze halen we echter met regelmaat niet. Inzet kan worden stopgezet, genereert vrijval in de uren.

2O Beheren en onderhouden hertenpark Hartenstein

In gemeente Renkum ligt het rijksmonument Hartenstein. Onderdeel hiervan is het hertenkamp. Het daadwerkelijk beheren en onderhouden van het hertenpark is geen wettelijke taak en kan worden beëindigd. Voor liefhebbers betekent dit een lagere recreatieve waarde. Met de opheffing wordt € 5.000 bespaard.

2O Mogelijk maken kleine bewonersinitiatieven in samenwerking met de buitendienst

We hebben een klein bedrag beschikbaar om – bij wijze van participatie – kleine bewonersinitiatieven mogelijk te maken. Dit gaan we niet meer doen. Hierdoor betrekken we inwoners minder bij het groenonderhoud.

2P Stoppen met verstrekken van hondenpoepzakken en verminderen markeringspalen

1. Voor het verwijderen van hondenpoep worden aan inwoners hondenpoepzakken, via dispensers, beschikbaar gesteld. Deze service wordt beëindigd.
2. Minder plaatsen/vervangen markeringspalen in de openbare ruimte.

Gevolgen:

- De openbare ruimte kan meer vervuild raken met hondenpoep.
- Kosten zakjes zijn dan voor de hondenbezitters.
- Meer schade doordat de markeringspalen er niet meer staan door met name voertuigen.
- Meer overlast meldingen.

2P Wegen, straten en pleinen: waarborgen toegankelijk specifieke doelgroepen

Inkopen, aanbrengen en onderhouden van voorzieningen ten behoeve van het verbeteren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor inwoners en bezoekers met een visuele- en/of een lichamelijke beperking.

Gevolgen:

De toegankelijkheid van de openbare ruimte wordt verminderd. Risico op vereenzaming doordat bewoners minder hun woning verlaten.

2Q Landschap/ cultuurhistorie

Betreft bosbeheer. We besteden geen tijd en geld meer aan cultuurhistorische aspecten in de bossen. Het gevolg is slijtage/ verdwijnen van typische elementen als bruggen, lanen, prieeltjes, palen etc.

2Q Bossen: bosverjonging, bosdunningen en verhogen biodiversiteit

We gaan de recreatieve voorzieningen minder onderhouden en vervangen. Het gevolg hiervan is dat paden slechter begaanbaar worden en bankjes/tafels/afvalbakken er minder verzorgd uitzien of zelfs niet meer te gebruiken zijn.

2Q Vrijwilligers ondersteunen

Wij ondersteunen vrijwilligers bij bos- en natuurbeheer. Denk aan heidevelden en opslag van invasieve soorten verwijderen. Deze inzet doen we niet meer. Gevolg is dat de vrijwilligers het werk niet meer kunnen uitvoeren omdat wij ze niet meer kunnen toelaten in de gebieden. Gevolg dat heidevelden verbossen en dat de biodiversiteit afneemt.

3B Organiseren en faciliteren Jongerenraad

Deze is al gestopt – budget is nog wel gereserveerd. Kan vrijvallen.

3C Maatregelen verbeteren bedrijfsvoering

Naast mogelijkheden in directe investeringen in de samenleving is ook gekeken naar de bedrijfsvoering. Wat valt hierin te bereiken in het kader van Ambities in Evenwicht? Uitgangspunt is dat hierin voor medewerkers efficiency is te boeken – en van hieruit dus ruimte in formatie mogelijk is. Het gaat bij de volgende maatregelen dus om een besparing op de interne uren (circa 10.000 uur).

Online dienstverlening - Zaaksysteem

Het zaaksysteem beter benutten zodat informatie beter vindbaar is. Hierdoor verbetert de dienstverlening voor onze inwoners en kan het kcc efficiënter werken. De aanvraag is vindbaar en volgbaar, inwoners worden sneller geholpen.

Zaaksysteem

Duidelijkheid geven over wat en hoe je zaakgericht moet werken en moet archiveren. Een goed ingericht en gebruikt zaak-systeem scheelt veel tijd bij het terugvinden van informatie. Actieplan bewustzijn zaakgericht werken. Door consequent gebruik te maken van het zaaksysteem gaat de kwaliteit van de informatievoorziening omhoog. Dit heeft een positief effect voor de dienstverlening aan de burgers. Dit sluit aan bij de doelstellingen van de Wet Open Overheid en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.

Beheer van Systemen

Uitleg over systemen bij start en handleidingen terug te vinden op intranet. Instructie voor afhandeling facturen / opties beperken, om zo fouten te voorkomen. Meer bekendheid met de systemen en de mogelijkheden om de antwoorden op vragen m.b.t. het werken met die systemen terug te vinden. Prettiger werken. Een aantal dingen is al gerealiseerd, zoals handleidingen en filmpjes (staan op intranet).

Accountantscontrole

Aan de voorkant duidelijker welke stukken nodig zijn voor de accountantscontrole. Eén centraal punt waar de stukken opgeslagen worden. Een goed werkend zaak-systeem zou hieraan bijdragen.

Planning & Controlcyclus

Meer 'going on' concernbreed mee bezig zijn. Soms vraagt het (fors) extra tijd van financiën. Het is een cyclus dus het vraagt met pieken meer van de medewerkers. Daarin kan verbeterd worden.

Datagedreven werken

Tools om te investeren op de inhoud vraagt een investering en daarna kan het werk makkelijker en gericht maken. Datagedreven werken mag een impuls krijgen in de organisatie.

Intranet beter benutten

Op dit moment worden de sociale mogelijkheden van het intranet nog te weinig gebruikt. Communicatie is bezig met een plan om activiteiten te organiseren om het gebruik te verhogen. Beter benutten van intranet als tool om (1) kennis te delen en (2) te verbinden.

Inwerkprogramma

We zijn bezig met een onboardingsprogramma voor nieuwe medewerkers. Hier willen we graag aandacht besteden aan de start van nieuwe medewerkers. Wat wordt er precies verwacht van leidinggevenden in dit proces en wanneer moet wat gebeuren. Het programma zal informatie bevatten over hoe werken we in Renkum, welke teams zijn er, waarvoor moet je bij wie zijn. In het plan zal worden opgenomen dat nieuwe medewerkers zich voorstellen op het intranet. Onderdeel van het plan zal ook zijn om de team pagina's op het intranet te updaten, zodat nieuwe medewerkers goed kunnen vinden wat de verschillende teams allemaal doen. Dit programma zal helderheid scheppen in de acties, een soepele onboarding draagt hopelijk bij aan de start van nieuwe medewerkers, dat ze hier positief op terugkijken.

Rollen en verantwoordelijkheden

Rollen en verantwoordelijkheden duidelijker beschrijven en koppelen aan functies en medewerkers. Dit geldt voor de gehele organisatie. Op de langere termijn geeft dit veel voordelen bijv. bij het inwerken van medewerkers.

2. Beleidskeuzes

Door te besluiten om bepaalde optionele activiteiten niet uit te voeren, kan capaciteit worden vrijgespeeld om andere activiteiten op niveau te realiseren. De financiële opgave die er nu ligt, kan niet worden verholpen door alleen te stoppen met activiteiten waar we die keuzevrijheid hebben. We zullen ook beleidskeuzes moeten maken waardoor we activiteiten uitvoeren op een lager niveau. In de perspectiefnota hebben wij u gevraagd om een opdracht om mogelijkheden om beleidsmatige keuzes te maken te onderzoeken. Hierna is weergegeven welke beleidskeuzes mogelijk zijn en welke financiële consequenties dat met zich meebrengt.

Totaaloverzicht financiële consequenties beleidskeuzes

	Beleidskeuzes (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1A	Efficiënter/ effectiever inrichten van het welzijnswerk	100	100	100	100
1B	Nieuwe afspraken maken met de bibliotheek over de toekomstige uitvoering van gemeentelijke beleid	0	75	150	250
1B	Nieuwe afspraken maken met het onderwijs over uitvoering van het Curriculum Kunstzinnige vorming	0	10	20	30
1C	Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Bewegteam	15	15	15	15
1C	Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (sportaccommodaties en activiteiten)	0	20	100	100
1E	Zowel preventief (vroegsignalering) als repressief verbinding zoeken met zorg vermijdende inwoners die overlast veroorzaken en/of een risico vormen voor de openbare orde en veiligheid, middels de zorgverbinder.	25	35	35	35
1G	Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen	0	0	0	0
1G	Implementatie hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
1G	Organiseren van de voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang	12	12	12	12
1H	Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen - taskforce	500	1.000	1.000	1.000
1I	Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid (maatschappelijk participeren). GelrePas, Kindpakket en MUP's	50	50	50	50
1I	Preventie financiële problemen en armoede	0	0	5	5
1I	Ondersteuning ondernemers in zwaar weer	0	20	20	20
1J	Benchmark armoede en schulden	0	2,5	2,5	2,5
1J	Verstrekken van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan, o.a. kosten bewindvoering, eigen bijdrage rechtsbijstand	0	70	70	70
1J	Verstrekken studietoelage	7	7	7	7
2A	Integrale ontwikkeling leefomgeving	40	0	0	0
2A	Bij eigen nieuwbouwlocaties gaan voor maximale grondopbrengsten, ander beleid wordt losgelaten (alleen dure woningen, geen groen, etc.). 2029: € 1.788K	0	100	489	1.150
2D	Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota	26	26	26	26
2H	Uitvoeren van Transitievisie Warmte (o.a. wijkuitvoeringsplannen en onderzoek warmtenet)	40	40	40	40
2H	Stimuleren verduurzaming utiliteitsbouw: uitvoeren Regionaal Expertiseteam Energie	0	10	10	10
2H	Informereren, motiveren en enthousiasmeren van inwoners om meer circulair te handelen.	5	5	5	5

	Beleidskeuzes (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
2H	Beleid opstellen, informeren, motiveren en enthousiasmeren van bestuur en medewerkers inwoners om meer circulair te handelen	15	10	10	10
2L	Uitvoeren en begeleiden van lokale activiteiten voor de Airborne Herdenkingen en samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven	10	10	10	10
2N	Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen (opties)	0	0	0	0
2N	Optie 1a. Inzamelfrequentie pmd naar tweewekelijks	-	-	-	-
2N	Optie 1b. Inzamelfrequentie pmd naar driewekelijks met een (vierde) kliko	0	325	325	325
2N	Optie 1c. Inzamelfrequentie restafval naar om de 6 weken	-	-	-	-
2N	Optie 1d. Inzamelfrequentie gft in de wintermaanden om de 4 weken	-	-	-	-
2N	Optie 2a. Afstoten afvalbrengrstation en doorverwijzen naar particuliere afvalbrengrstations in onze gemeente	0	550	550	550
2N	Optie 2b. Afstoten afvalbrengrstation en samenwerking zoeken met andere gemeente	-	-	-	-
2N	Optie 2c. Openingstijden afvalbrengrstation verlagen door sluiting op donderdag	-	-	-	-
2N	Optie 2d. Openingstijden afvalbrengrstation verlagen met anderhalve dag	-	-	-	-
2N	Optie 2e. Huidige locatie afvalbrengrstation beschikbaar stellen aan een (andere) commerciële partij	-	-	-	-
2N	Optie 3a. Afrekenen per kilo	-	-	-	-
2N	Optie 3b. Afvalstromen met hoge verwerkingskosten afzonderlijk in rekening brengen per gewicht	-	-	-	-
2N	Optie 4a. Beëindigen actie 'compostweek'	-	-	-	-
2N	Optie 4b. Stopzetten compenseren kosten medisch afval	-	-	-	-
2N	Optie 4c. Stoppen met mogelijkheid om luierafval bij particuliere kinderdagverblijven af te geven	-	-	-	-
2N	Optie 4d. Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen	-	-	-	-
2N	N.a.v. structurele overschotten JRK voordeel verwerken > voorstellen daling ASH, verhoging OZB (al in VJN verwerkt)	0	0	0	0
2O	Plantsoen- en boomrenovatie	75	75	75	75
2O	Boombeheer	50	50	50	50
2O	Beheer en onderhoud groen, inclusief groenbeheer rondom bijzondere objecten en afhandeling van meldingen & klachten	25	25	25	25
2P	Openbare verlichting vervangen en beheren: afschalen openbare verlichting	3	3	3	3
2P	Straatreiniging: onkruidbeheersing en schoonhouden openbare ruimte: straatreiniging afschalen (meer zwerfvuil en meer onkruid in de verharding)	112,5	112,5	112,5	112,5
2P	Straatreiniging: afschalen gladheidsbestrijding	0	83	83	83
2P	Wegen, straten en pleinen: onderhoud: goedkoopste lang meegaand tegel materiaal, geen uitzonderingen meer (bij vervanging inzetten op goedkope materiaal (standaard goedkope tegels)	10	10	10	10
2Q	Bestrijding invasieve soorten (o.a. Amerikaanse vogelkers en Japanse duizendknoop)	0	0	0	0
3C	Inhuur	150	150	150	150
3E	Verbonden partijen	0	250	250	250
4B	Verhogen OZB-opbrengsten (voordeel)	527	527	527	527

	Beleidskeuzes (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
4B	Compenseren hondenbelasting via OZB of opnieuw invoeren hondenbelasting (voordeel)	218	218	218	218
4B	Verlaging afvalstoffenheffing vjn naar OZB	0	0	0	0
4B	Daling Rioolheffing compenseren met OZB	1.524	1.524	1.524	1.524
	Totaal	3.540	5.520	6.079	6.850

Toelichting per voorstel

1A Efficiënter/ effectiever inrichten van het welzijnswerk

Eind 2024/Q1 2025 de keuze maken hoe Renkum voor Elkaar anders in te richten. Hierin wordt ook kostenefficiëntie meegenomen.

Voorstel is ook om vanaf 2025 € 100.000 minder voor het welzijnsconstruct beschikbaar te stellen. We gaan met Renkum voor Elkaar in gesprek over wat dit betekent voor hun dienstverlening. Mogelijk dat het efficiënter inrichten van het welzijnswerk al gedeeltelijk de besparing oplevert. Daarnaast zal er mogelijk een keuze gemaakt moeten worden in wat het welzijnswerk niet of minder gaat doen, wat kan leiden tot een verschraving van hun dienstverlening. Hierbij zal vooral naar dienstverlening gekeken worden die de directe doelgroep het minst raakt.

1B Nieuwe afspraken maken met de bibliotheek over de toekomstige uitvoering van gemeentelijke beleid

Wij geven uitvoering aan de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen. Het betreft invulling en uitvoering van vijf kernfuncties waarin beleidsvrijheid is. Uit de benchmark met andere gemeenten blijkt dat Renkum relatief veel uitgeeft aan de bibliotheek. In het najaar 2024 maken we nieuwe afspraken over uitvoering gemeentelijk beleid gericht op inwoners die het meest afhankelijk zijn van de bibliotheek, uitgaande van het nieuwe budget.

De jaarlijkse subsidie aan de bibliotheek bedraagt voor 2024 € 956.211. Wij stellen een bedrag van € 250.000 per 2028 minder beschikbaar.

1B Nieuwe afspraken maken met het onderwijs over uitvoering van het Curriculum Kunstzinnige vorming

Vanaf het schooljaar 2025-2026 gaan we samen met het onderwijs kijken hoe we de uitvoering van het Curriculum kunstzinnige vorming binnen de wet Primair onderwijs kunnen vormgeven. Daarbij zal gekeken worden naar de inzet van de combinatiefunctionaris, vakleerkrachten en projecten. We gebruiken hiervoor de middelen die we van het rijk krijgen maar laten onze eigen middelen van € 30.000 vrijvallen.

1C Uitvoering jaarlijks programma Sport- en Bewegteam

Binnen de Brede Spuk is het mogelijk de coördinerende inzet van een buurtsportcoach op de programmabudgetten van de Brede Spuk te belasten. Hierdoor kan de formatie inzet en het jaarlijks programma op eenzelfde niveau blijven en tegelijkertijd de taakstelling van € 15.000 gerealiseerd worden.

De Brede Spuk regeling loopt door tot en met 2026. Over de financiering daarna is nog geen duidelijkheid van het Rijk en is de gemeente autonoom om in de programma's van de Brede Spuk een bestedingskeuze te maken.

1C Uitvoering subsidie- en exploitatieafspraken (sportaccommodaties en activiteiten)

- Stopzetten en/of verder afbouwen van subsidies aan verenigingen, stichtingen en commerciële partijen;
- Andere exploitatievormen- en afspraken voor gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties. We onderzoeken het aan stopzetten of verminderen van subsidie aan commerciële partijen en het verhogen van huurprijzen voor een beter evenwicht tussen kosten en baten. Risico is dat sport onbetaalbaar wordt voor minima en sportverenigingen kunnen 'omvallen' omdat ze de huur niet kunnen betalen. Andere oplossingsrichtingen zijn het overdragen van beheer en onderhoud naar verenigingen of een sportbedrijf buiten onze gemeente en/of het kwaliteitsniveau versoberen.

1E Zowel preventief (vroegsignalering) als repressief verbinding zoeken met zorg vermijdende inwoners die overlast veroorzaken en/of een risico vormen voor de openbare orde en veiligheid, middels de zorgverbinder

Gemeenten zijn verplicht activiteiten in te richten in het voorliggend veld, alvorens iemand gedwongen opgenomen wordt vanuit de Wet verplichte GGZ (WvGGZ). Daarnaast willen we bij mensen met onbegrepen gedrag snel de juiste zorg in kunnen zetten, om escalaties te voorkomen. De voorgestelde beleidskeuze is om niet 1,4 fte, zoals in de huidige situatie, maar 1 fte aan zorgverbinder te hebben. Het gevolg is dat het langer kan duren voordat een zorgverbinder contact kan zoeken en/of de meldingen niet allemaal opgepakt kunnen worden.

We kunnen 34.000 besparen als we het aantal fte zorgverbinder van 1,4 naar 1 fte terugbrengen.

1G Implementatie hervormingsagenda jeugd

We kunnen lokaal en regionaal heel beperkt keuze maken in hoe de hervormingsagenda te implementeren, binnen de kaders die het Rijk daarvoor stelt.

1G Organiseren van de voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang

De Voorziening Gezinsondersteuning Kinderopvang is een preventieve voorziening waarbij ouders in een overbelaste thuissituatie tijdelijk gebruik kunnen maken van kinderopvang zodat de balans in hun gezin kan herstellen. Een wettelijk verwijzer (zoals de huisarts) of het Sociaal Team kan de voorziening inzetten. De voorziening is onlangs geëvalueerd en de voorgestelde beleidskeuzes zijn in lijn met de uitkomsten hiervan.

De voorgestelde beleidskeuzes zijn:

- Vragen inkomensafhankelijke ouderbijdrage aan gebruikers van de voorziening;
- Inboeken besparing vanaf 2027 van € 40.000 i.v.m. kabinetsplannen om kinderopvang bijna gratis te maken, waardoor een deel van de doelgroep deze maatwerkvoorziening niet meer nodig zal hebben omdat zij al in aanmerking komen voor (bijna) gratis kinderopvang.

1H Bieden van ondersteuning in de vorm van maatwerkvoorzieningen - taskforce

Middels het uitvoeren van een taskforce meer beleidsmatig sturen op de inzet van (individuele) maatwerkvoorzieningen. De Wmo blijft een wettelijke plicht, een open-einde-regeling en een vangnet voor hen die ondersteuning nodig hebben. De toenemende zorgkosten en de schaarste in voorzieningen (wachlijsten) maakt dat wij adviseren deze taskforce uit te voeren om ervoor te zorgen dat het beschikbare geld/tijd ook gaat naar de inwoners die dit het hardst nodig hebben. Dit betekent echter ook een verschraving van het (maatwerk) voorzieningenniveau en dat diensten mogelijk op een andere manier worden uitgevoerd die financiële besparingen opleveren. Dit gaan inwoners dan ook voelen.

1I Het binnen het sociaal domein integraal uitvoeren van een activerend minimabeleid (maatschappelijk participeren)

1. Voorgesteld wordt om vreemdelingen en de ontheemden uit Oekraïne, die wonen in de gemeente Renkum en op 31 mei 2023 als rechthebbenden op de GelrePas en het Kindpakket zijn toegevoegd, niet langer tot de doelgroep te rekenen en het overige beleid te handhaven.
2. De inkomensgrens voor stellen en hun kinderen weer terug te draaien van 150% naar 120% WSM.

Door te kiezen voor bovenstaande 2 besparingen zou € 24.000 bespaard kunnen worden.

1I Preventie financiële problemen en armoede

We zetten nu in op preventie om financiële problemen en armoede te voorkomen. We doen dit o.a. door het geven van voorlichting via online platforms en foldermateriaal (bv. de folder 18- 18+ met een overzicht van zaken die jongeren moeten regelen). We onderzoeken welke preventieactiviteiten van het totaal aantal preventieactiviteiten gestopt kunnen worden. Hierdoor kunnen we nog steeds inzetten op preventie en toch ook een besparing realiseren.

1I Ondersteuning ondernemers in zwaar weer

Voor ondernemers met financiële problemen werken wij samen met een organisatie die laagdrempelige begeleiding aanbiedt. Per traject wordt hiervoor een bedrag bij de gemeente in rekening gebracht. De uitgaven bedragen op jaarbasis € 20.000.

De aangeboden begeleiding bestaat uit een maatje (zelf ondernemer) om de administratie op orde te brengen en opties te verkennen voor het weer gezond maken van het bedrijf. Er kan bijv. een boekhouder worden ingeschakeld tegen een gereduceerd tarief om boekjaren af te sluiten en belastingzaken te regelen. Vaak is het op orde brengen van de boekhouding noodzakelijk voordat een Bbz uitkering (bijstand zelfstandigen) in behandeling kan worden genomen.

Vanaf 2025 gaat de Basisdienstverlening schuldhulpverlening in. Deze basisdienstverlening houdt in dat de dienstverlening schuldhulpverlening een minimaal aanbod in elke gemeente heeft.

Specifieke doelgroepen waaronder ondernemers krijgen daarin extra aandacht. Mogelijk ontvangen we hiervoor middelen van het rijk waardoor we dit in 2025 opnieuw kunnen inzetten.

1J Benchmark armoede en schulden

Als gemeente doen we mee aan de Benchmark armoede en schulden. Het doel hiervan is het genereren van managementgegevens en deze te kunnen vergelijken met andere gemeenten. Deze gegevens kunnen we ook intern verzamelen. Daarnaast werkt het CBS aan een dataset armoede en schulden. Daarmee wordt het vergelijken met andere gemeenten op andere wijze ontsloten. We stoppen met de benchmark armoede en schulden.

1J Verstrekken van bijzondere bijstand voor noodzakelijke kosten van het bestaan o.a. kosten bewindvoering, eigen bijdrage rechtsbijstand

Bijzondere bijstand is een wettelijke opgave voor gemeenten. Er is beleidsvrijheid om de hoogte van de inkomensgrens vast te stellen met als wettelijke ondergrens 100%. In Renkum was deze inkomensgrens tot 2019 120%, daarna werd de grens verlaagd naar 100% en m.i.v. 2023 verhoogd naar 120% van de bijstandsnorm.

Met een inkomensgrens van 120% kunnen we ook werkende inwoners die net op of boven het minimum ondersteunen.

Als gekozen wordt voor het verlagen van de inkomensgrens kan naar verwachting maximaal € 70.000 bezuinigd worden.

1J Verstrekken studietoeslag

Studenten met een structurele medische beperking kunnen vaak niet bijverdienen naast hun studie. Deze studenten kunnen dan van de gemeente tijdens hun studie een studietoeslag krijgen. Het Rijk geeft richtbedragen voor de (minimale) hoogte van de studietoeslag. Gemeenten hebben beleidsvrijheid om deze bedragen hoger vast te stellen. De studietoeslag in de gemeente Renkum is hoger dan de richtbedragen van het Rijk. We conformeren de hoogte van de studietoeslag aan de landelijke richtbedragen.

2A Integrale ontwikkeling leefomgeving

Voorgesteld wordt dit project stop te zetten.

Om de integrale ontwikkeling van de leefomgeving tot op detailniveau van de organisatie, vorm te geven, vraagt dit niet alleen financiële en personele capaciteit van de organisatie, maar ook om een aanpassing in de organisatie. Programmagericht sturen is een instrument dat in grotere gemeenten daarvoor veel toegepast is, en zijn dienst bewezen heeft.

De introductie daarvan vraagt echter veel organisatorische, financiële en personele capaciteit. Capaciteit die nu niet beschikbaar is en ook in de nabije toekomst niet structureel beschikbaar komt. Daarom wordt voorgesteld deze optionele activiteit stop te zetten.

Daar waar in het dagelijks werk de afstemming en samenwerking nodig is, zal vanzelfsprekend de afstemming en samenwerking plaatsvinden, zoals dat nu ook het geval is.

2A Bij eigen nieuwbouwlocaties gaan voor maximale grondopbrengsten, ander beleid wordt losgelaten.

Voor nieuwe locatieontwikkelingen op gronden in eigendom van de gemeente streven we naar een maximaal financieel resultaat.

Dit houdt in dat andere aspecten, zoals groen, speelvoorzieningen, maatschappelijk voorzieningen, en bijvoorbeeld extra duurzaamheidsmaatregelen, ondergeschikt zijn aan bovengenoemd doel. In de praktijk betekent dit dat de wettelijke kaders en juridisch vastgelegde afspraken uitgangspunt zijn.

Bij bestaande locatieontwikkelingen op gronden in eigendom van de gemeente kijken we eveneens of deze lijn alsnog toegepast kan worden. Dit hangt af van de hardheid van eerder gemaakte vastgelegde afspraken. Daarvoor zijn de individuele bestaande projecten nogmaals beoordeeld. Daarnaast zijn bij de bestaande projecten alle beoogde opbrengsten en lasten (o.a. historische kosten) nogmaals in beeld gebracht. Ook is rekening gehouden met de beoogde IHP-afdracht. Resumerend betekent dit, voor zover we daar nu inzicht in hebben, dat er meer-jaarlijks financieel sprake is een van financiële neutrale uitkomst. We kunnen alle kosten betalen. Er is echter geen sprake van extra inkomsten die bij kunnen dragen aan de begroting.

De Woondeal 2.0 Arnhem-Nijmegen gebruiken we als basis voor onze lokale programmering voor woningbouw. In deze woondeal werken we toe naar twee derde deel betaalbare huur- en koopwoningen. Daarvoor werken wij toe naar een nieuwbouwprogramma voor de gehele gemeente Renkum met minimaal 67% betaalbare woningen en minimaal 30% in de sociale huur.

Afscalen van 75% naar 67% vindt plaats. Op dit moment is dat percentage 75% (collegeperspectief). Door deze maatregel sluiten we procentueel nog steeds aan bij de regionale afspraken.

Risico's, zowel in de planning als bij het financiële resultaat zijn voor alle projecten stikstof, netcongestie en bezwaarprocedures.

Het realiseren van woningbouwlocaties in de bestaande kernen leidt tot verdichting van de bebouwde omgeving. Dit leidt tot reacties maar is onvermijdelijk.

Daarnaast weten we dat de landelijke en Europese wetgeving naar alle waarschijnlijkheid de komende jaren niet minder streng zal worden. Ook op bijvoorbeeld het punt van duurzaamheidsmaatregelen en het behalen van klimaatdoelen. Denk aan groen t.b.v. tegengaan van hittestress etc. We weten op dit moment echter niet op welke punten de wet- en regelgeving exact zal worden bijgesteld. Daardoor is het lastig om daar nu al concreet rekening mee te houden. Dit kan wel leiden tot een negatieve bijstelling van de opbrengsten.

Er moet tot slot bij stikstof serieus rekening worden gehouden dat op basis van de huidige wetgeving niet alle ontwikkelingen (tegelijkertijd) met voldoende tempo en met het beoogde financiële resultaat kunnen worden gerealiseerd.

De nieuwe locaties zijn beoordeeld en doorgerekend. Op basis daarvan wordt nu met onderstaande resultaten (saldo, opbrengsten minus kosten) gerekend. We zijn bij de berekeningen uitgegaan van een optimistische aanname. Gedurende de uitwerking kan, zoals gezegd, bijstelling vanwege stikstof, netcongestie, resultaten uit de inspraakprocedures en nieuwe wet- en regelgeving, noodzakelijk zijn.

2026: 100

2027: 489

2028: 1.150

2029: 1.788

(getallen x € 1.000)

2D Het door de commissie ruimtelijke kwaliteit toetsen van bouwplannen aan onze welstandsnota

Er wordt gestopt met het toetsen van plannen op basis van de Ruimtelijke Kwaliteit. Plannen worden alleen nog getoetst op bouw-wetgeving en omgevingsplan.

Leges voor bouwaanvragen worden naar rato van de bouwsom in rekening gebracht. Hoe hoger de bouwsom hoe hoger de leges, terwijl de totale kosten en inzet van uren relatief gezien, lager zijn bij grotere bouwsommen. Omdat er binnen de gemeente Renkum de laatste jaren relatief veel kleinere bouwaanvragen worden aangevraagd t.o.v. grotere bouwaanvragen zijn de totale kosten voor de gemeente nu niet kostendekkend.

Doordat de kosten voor een externe welstandstoets wegvallen worden totale opbrengsten en kosten meer in evenwicht gebracht en ontstaan een positiever saldo t.o.v. de huidige situatie.

Het stoppen met de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit kan, zal gevolgen hebben voor het ruimtelijk beeld voor zover dit niet bepaald wordt door bouwbesluit en omgevingsplan.

Indien gekozen wordt voor stopzetten dan wordt geadviseerd om een sobere en compacte welstandsnota op te stellen ter vervanging van de huidige welstandsnota op basis waarvan op een zo objectief mogelijke manier een beperkte ambtelijke toets kan plaatsvinden om excessen in de beeldkwaliteit te voorkomen.

2H Uitvoeren van Transitievisie Warmte (o.a. wijkuitvoeringsplannen en onderzoek warmtenet)

In de huidige Transitievisie Warmte worden Wijkuitvoeringsplannen opgesteld op het niveau van CBS-buurtten. We vergroten de gebieden waarvoor Wijkuitvoeringsplannen worden opgesteld. Door de gebieden te vergroten kan efficiënter te werk worden gegaan. Hiermee wordt een bezuiniging gerealiseerd van € 47.500.

2H Stimuleren verduurzaming utiliteitsbouw: uitvoeren Regionaal Expertiseteam Energie

We stoppen met het zakelijk energieloket van het Regionaal Energieloket ten behoeve van het Regionaal Expertiseteam Energie. Daarnaast stellen we minder subsidie beschikbaar voor bedrijven en maatschappelijke organisaties waarmee zij verduurzamingsadvies kunnen verkrijgen. Hiermee wordt een bezuiniging van € 10.000 gerealiseerd.

2H Informeren, motiveren en enthousiasmeren van inwoners om meer circulair te handelen

We behouden de informatie op RenkumVerduurzaamtSamen en blijven verduurzaming integraal (Energie en Warmte, Circulariteit, Klimaatadaptatie en Biodiversiteit) onder de aandacht brengen van onze inwoners. We stoppen met het motiveren van onze inwoners om circulaarder te gaan handelen door specifieke communicatiecampagnes omtrent circulariteit. Hiermee wordt een besparing gerealiseerd van € 2.000.

2H Beleid opstellen, informeren, motiveren en enthousiasmeren van bestuur en medewerkers inwoners om meer circulair te handelen

Circulariteit is een onderwerp dat niet meer weggaat. In het gemeentelijke inkoopbeleid uit 2021 is vermeld dat alles wat wordt ingekocht en aanbesteed moet worden gedaan vanuit de circulaire gedachte.

We houden vast aan het inkoopbeleid en gaan door met de interne ondersteuning van bestuur en medewerkers die ondersteuning nodig hebben om circulair te kunnen inkopen, aanbesteden of werken. Vanaf 2025 doen we dit echter zonder structurele middelen waardoor we nog enkel gebruik maken van externe gelden. Hierdoor hebben we minder beleidsvrijheid, en kunnen mogelijk minder medewerkers of medewerkers minder uitgebreid worden ondersteund. Hiermee wordt een bezuiniging gerealiseerd van € 13.000.

2L Uitvoeren en begeleiden van lokale activiteiten voor de Airborne Herdenkingen en samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborne-regio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven

In de Cultuurvisie is de ambitie als Airbornegemeente weergegeven. Daartoe behoren b.v. het Airborne Museum, lokale activiteiten voor de Airborneherdenkingen zoals de Taptoe en Renkum Airborne en samenwerking met de Airborne-gemeenten binnen de Airborneregio met activiteiten rondom herdenken, beseffen en beleven.

Airborne bepaalt mede de identiteit van Renkum maar is geen wettelijke plicht.

Na de 80e herdenking is het een natuurlijk moment om met alle betrokken organisaties te bezien hoe de toekomst eruit gaat zien.

Wij stellen een bedrag van € 10.000 minder beschikbaar.

2N Voorstellen m.b.t. Afvalverwijdering en -verwerking

De voorstellen zorgen voor een daling van de lasten met betrekking tot afvalverwijdering en -verwerking en daardoor een daling van de Afvalstoffenheffing. Bij product 4B Belastingen wordt voorgesteld deze daling te compenseren met een gelijkelijke verhoging van de OZB.

Voor product 2N Afvalverwijdering en -verwerking worden hierna 2 voorstellen aan u gedaan: optie 1b. Inzamelfrequentie pmd naar driewekelijks met een (vierde) kliko en optie 2a. Afstoten afvalbrengrstation en doorverwijzen naar particuliere afvalbrengrstations in onze gemeente. De besparing hiervan is doorgerekend in de voorliggende financiële tabel.

Hierna staan enkele verdere opties genoemd. Deze opties kunnen in de plaats komen van de gedane voorstellen en/of aanvullend daarop.

1. Inzamelfrequentie

2N Optie 1a. Inzamelfrequentie pmd naar tweewekelijks

Een minder ingrijpende maatregel is het vasthouden aan de inzameling met zakken en de inzamelfrequentie te verlagen van eens per week naar eens per twee weken.

Een tweewekelijkse inzameling van pmd (met zakken) komt vaak voor in Nederland omdat dit tot minder vervuiling en lagere inzaamkosten leidt.

Het in stand houden van een wekelijkse inzameling bij hoogbouw wordt dan wel geadviseerd.

Naar verwachting levert dit (t.o.v. de huidige inzameling) een besparing op van maximaal ongeveer € 250.000.

2N Optie 1b. Inzamelfrequentie pmd naar driewekelijks met een (vierde) kliko

De huidige wekelijkse inzameling van pmd vervalt. Hiervoor in de plaats krijgen alle grondgebonden woningen een kliko voor pmd. De inzamelfrequentie wordt gelijktijdig verlaagd naar om de drie weken. Voor hoogbouwbezoekers blijft de wekelijkse inzameling met zakken bestaan. Zij hebben geen ruimte voor een kliko en ook niet de ruimte om zakken pmd in huis op te slaan.

2N Optie 1c. Inzamelfrequentie restafval naar om de 6 weken

Naast het verlagen van de inzamelfrequentie van pmd kan ook overwogen worden om de inzameling van restafval verder te verlagen per 2026. Op dit moment wordt restafval om de 5 weken ingezameld. Een inzamelfrequentie van om de 6 weken behoort op termijn tot de mogelijkheden. Hiermee valt minimaal een bedrag van € 25.000 te besparen.

2N Optie 1d. Inzamelfrequentie gft in de wintermaanden om de 4 weken

Ook kan overwogen worden om gft, alleen in de wintermaanden, minder vaak in te zamelen.

Bijvoorbeeld om de vier weken tijdens de maanden december, januari en februari. Dit scheelt 3 tot 4 inzaamlrondes op jaarbasis. Ook hiermee kan ongeveer € 25.000 bespaard worden.

2. Afvalbrenningstation

2N Optie 2a. Afstoten afvalbrenningstation en doorverwijzen naar particuliere afvalbrenningstations in onze gemeente

Afvalbrenningstation wordt afgestoten. Inwoners moeten in het vervolg met hun grof afval naar particuliere afvalbrenningstations in onze gemeente. Zij betalen dan aan de poort voor wat gebracht wordt.

2N Optie 2b. Afstoten afvalbrenningstation en samenwerking zoeken met andere gemeente

Er kan voor gekozen worden om samenwerking te zoeken met andere gemeenten waar onze inwoners het grof afval naar toe kunnen brengen. Rheden heeft bijvoorbeeld zo'n constructie met de gemeente Doesburg.

Bijvoorbeeld Ede of Doesburg. Wageningen maar ook Arnhem is geen optie omdat zij zelf niet de capaciteit hebben om onze bezoekers erbij te nemen. Ede en Doesburg liggen geografisch te ver weg om met deze gemeenten te komen tot een voor bewoners werkbaar afvalbrenningstation.

In 2019 is begroot dat hiermee zo'n € 300.000 bespaard kan worden. De verwerkingskosten van het door onze inwoners aangeboden afval zijn dan voor de gemeente Renkum. Deze keuze moet uitgewerkt worden en kost tijd. Een bijkomend voordeel van het afstoten van het afvalbrenningstation is dat de gronden waar nu het afvalbrenningstation is gehuisvest in de markt worden gezet voor uitgifte. Dit levert eenmalig extra inkomsten op.

2N Optie 2c. Openingstijden afvalbrenningstation verlagen door sluiting op donderdag/

2N Optie 2d. Openingstijden afvalbrenningstation verlagen met anderhalve dag

Het beperken van de openingstijden met bijvoorbeeld anderhalve dag levert een besparing op van € 75.000. Het afvalbrenningstation is dan open op bijvoorbeeld maandag, vrijdag en zaterdag. Hoewel het hier gaat om een versoepelde dienstverlening blijft deze gewaardeerde voorziening toch in de huidige vorm bestaan.

Indien de openingstijden worden aangepast dan zijn nieuwe afspraken nodig met de ACV. Dat is mogelijk maar is niet direct in te voeren. Gerekend moet worden met een jaar voordat afspraak kan worden geëffectueerd. Met ACV moeten afspraken gemaakt worden over een afname van de dienstverlening in de DVO.

Een halve dag sluiting levert € 25.000 aan vermindering aan kosten op. 1,5 halve dag sluiting levert 3 x € 25.000 is € 75.000 op.

Een beperktere openstelling zal mogelijk leiden tot meer illegale dumpingen. Indien er kosten per keer in rekening gebracht worden is de kans ook groter dat afval illegaal langs de weg gedumpt wordt. Dit laatste is mede afhankelijk van de hoogte van het bedrag. In beide gevallen vraagt het opruimen van illegale dumpingen vervolgens ook weer geld en inzet van uren vanuit de gemeente. Op voorhand is de omvang van dit negatieve effect niet vast te stellen.

2N Optie 2e. Huidige locatie afvalbrenningstation beschikbaar stellen aan een (andere) commerciële partij

De huidige locatie (waarschijnlijk via een aanbesteding) beschikbaar stellen aan een (andere) commerciële partij. De voorziening voor de inwoners en locatie blijft dan in stand maar de bedrijfsvoering wordt door een marktpartij overgenomen. Inwoners betalen een tarief aan de poort. Ook deze variant levert de gemeente een voordeel op. Eventueel kan de ondergrond in deze situatie ook verkocht worden.

3. Andere wijze van afrekenen

2N Optie 3a. Afrekenen per kilo

Er kan voor gekozen worden om af te rekenen per kilo. Bijvoorbeeld € 25 per 100 kg (in combinatie met een gratis ronde). Om dit mogelijk te maken dient een weegbrug aangelegd te worden in combinatie met een financieel afrekeningsysteem, waarmee uiteraard een forse investering gemoeid is.

2N Optie 3b. Afvalstromen met hoge verwerkingskosten afzonderlijk in rekening brengen per gewicht

Er kan overwogen worden om afvalstromen met hoge verwerkingskosten afzonderlijk in rekening te brengen per gewicht. Voorbeelden daarvan zijn de gemeenten Arnhem, Overbetuwe, Rheden en Doesburg. Wel dient in deze situatie het afvalbrenngstation aangepast te worden met een 'gratis afvalstromenrondje' en een betaalde route waarbij ook een weegbrug aangebracht moet worden (met bijbehorend registratiesysteem). Daarnaast kan het afrekenen per kilo aan de poort leiden tot discussies aan de poort en is het noodzakelijk dat er meer mensen werkzaam zijn op het afvalbrenngstation om alles in goede banen te leiden. Onduidelijk is of de extra kosten opwegen tegen de besparingen die behaald moeten worden.

4. Overige voorstellen m.b.t. afvalverwijdering en -verwerking

2N Optie 4a. Beëindigen actie 'compostweek'

Als gemeente doen we jaarlijks mee aan de 'compostweek'. Als bedankje voor het scheiden van gft kunnen bezoekers, tijdens de compostweek op het afvalbrenngstation een zak compost meenemen. Met het beëindigen van deze actie is een besparing van € 3.000 te realiseren. Het aantal te besparen uren is beperkt tot maximaal 16.

2N Optie 4b. Stopzetten compenseren kosten medisch afval

In Renkum compenseren we ongeveer 100 inwoners voor de kosten van medisch afval. Naast dat hiermee zo'n 100 uur op jaarbasis bespaard kan worden levert het stopzetten van deze activiteit € 3.000 aan niet uit te keren compensatie op. Daarnaast hoeven er geen aparte luchtdichte klike's besteld te worden à € 100,- per stuk.

2N Optie 4c. Stoppen met mogelijkheid om luierafval bij particuliere kinderdagverblijven af te geven

Inwoners met jonge kinderen kunnen hun luierafval bij enkele particuliere kinderdagverblijven afgeven. De gemeente draagt hiervoor de kosten. Door deze mogelijkheid niet meer te bieden moeten de ouders gebruikte luiers in de restafvalklike doen of afstorten in een ondergrondse container. De eerste maanden levert dit overlast op voor de kinderdagverblijven (sommige inwoners dumpen de zakken luiers bij hen voor de deur) maar na verloop van tijd houdt dit op. De besparing die hiermee behaald wordt is € 10.000.

2N Optie 4d. Evalueren en optimaliseren inzamelingsfrequenties afvalstromen

Stoppen met het evalueren van gekozen afvalbeleid. Dit betekent geen deelname aan benchmarks, geen sorteeranalyses van afvalstromen en het analyseren van de aangeleverde data zoals aanbodpercentages, bezoekersaantallen, hoeveelheden, aantal dumpingen, etc. Hierdoor is het niet meer mogelijk op basis van feitelijke analyses afvalbeleid nog doelmatiger en doelgerichter te maken.

2N N.a.v. structurele overschotten jaarrekening voordelen verwerken > voorstellen daling afvalstoffenheffing en verhoging OZB

Zie toelichting bij 4B.

2O Plantsoen- en boomrenovatie

Wij hebben op dit moment een achterstand van 1 miljoen in boom- en plantsoenrenovatie en een structureel tekort van € 97.000. We gaan geen extra geld aanvragen om de achterstanden en het structurele tekort op te heffen. Het gevolg daarvan is dat we de trend die al gaande is niet kunnen stoppen. Dit betref:

- Geen vervanging van afgeschreven plantvakken en daardoor verruigen deze plantvakken. De gewenste toename van biodiversiteit wordt niet uitgevoerd.

Verdere bezuiniging op dit budget zal ook een verdere afname van ons bomenbestand betekenen van circa 100 stuks per jaar en circa 7000m² plantsoen. Met boom-en plantsoenrenovatie concentreren wij ons enkel op de gebieden die zijn aangewezen als hoofdgroenstructuur.

Extra effecten:

- Verruigen van (alle) plantvakken.
- De gewenste toename van biodiversiteit wordt niet uitgevoerd.
- Verminderen of niet laten toenemen van hittestress door schaduw van bomen zal niet plaatsvinden
- Groen dat in projecten wordt aangebracht zal niet worden onderhouden
- Er worden geen ingrepen meer gedaan naar aanleiding van meldingen aangaande slecht onderhoud plantsoenen.

20 Boombeheer

Het huidige budget boombeheer is niet toereikend om ons bomenbestand goed te onderhouden. Ten gunste van boombeheer willen we op deze post niet verder bezuinigen. Hiervoor is bij de post boom- en plantsoenrenovatie extra gekort. Het niet korten op het budget boombeheer zal niet zorgen dat wij ons boomareaal op het huidige niveau kunnen houden. Alleen door eenmalig geld hebben wij de laatste jaren het areaal op beeld kunnen houden. Op de langere termijn zullen de achterstanden weer oplopen waarbij we dan enkel nog snoei in het belang van de openbare veiligheid kunnen uitvoeren.

20 Beheer en onderhoud groen, inclusief groenbeheer rondom bijzondere objecten en afhandeling van meldingen & klachten

Het onderhoudsniveau van parken en entrees en groen rondom (Airborne) monumenten verlagen van CROW A naar CROW B.

Het onderhoudsbeeld van gazons verlagen van CROW B naar CROW C, waarbij gekeken wordt of gazons niet omgevormd kunnen worden tot bloemrijk grasland (2 keer maaien).

Bezuiniging op maaien bermen in plaats van maaien en afvoeren enkel klepelen en laten liggen, waarbij de biodiversiteit fors wordt beperkt.

Het algemene beeld van groen zal 'rommelig' worden.

Geen ingrepen meer naar aanleiding van meldingen over dit onderwerp.

2P Afschalen openbare verlichting

Het beperken van de algemene beheeractiviteiten.

Gevolgen:

Geen optimale lichtspreading door situering van lichtmasten.

2P Straatreiniging afschalen (meer zwerfvuil en meer onkruid in de verharding)

Minder straatreiniging. Onkruidbestrijding en schoonhouden openbare ruimte.

1. Stoppen jaarlijkse bladactie voor particulieren.
2. Veegwerk niet meer uitbesteden maar door eigendienst uitvoeren
3. Verlagen niveau Veegwerk en onkruidbestrijding van B naar C

Gevolgen:

- Rommelige uitstraling openbare ruimte. Risico op gladheid door de aanwezigheid van blad op de verhardingen.
- Bladhopen blijven langer liggen. Worden niet met specifieke geplande veegactie meegenomen maar in regulier veegronde.
- Veegwerk niet meer uitbesteden.
- Mogelijk meer wateroverlast door minder toegankelijke kolken

2P Afschalen gladheidsbestrijding

Het verkleinen van het aantal wegen wat de gladheid wordt bestreden.

Gevolgen:

- Negatieve invloed op de verkeerveiligheid, welzijn en bereikbaarheid (o.a. hulpdiensten).
- Route buurtbus vallen buiten het plan
- Meer ambtelijke (juridische) kosten (meer claims).
- Geen gladheidsbestrijding bij sneeuwval bereikbaarheid markt.
- Geen uitbreiding zoutbakken
- Risico om buiten de zorgplicht te komen

2P Bij vervanging inzetten op goedkoper materiaal (standaard goedkope tegels)

Bij (groot)onderhoud van elementen verhardingen en wegreconstructies passen we de, in het Programma van Eisen, vastgelegde materialen niet toe. In plaats hiervan passen we meer algemeen en standaard materialen toe.

Gevolgen:

Het straatbeeld en uitstraling van de openbare ruimte wijkt af van dat wat voor Renkum, de laatste jaren gebruikelijk is. Met ingang van 2025 bespaart deze maatregel € 10.000/jaar.

Deze besparing is afhankelijk van het aantal projecten dat in een bepaald jaar in uitvoering is.

2Q Bestrijding invasieve soorten (o.a. Amerikaanse vogelkers en Japanse duizendknoop)

Het verminderen van de bestrijding van de Japanse duizendknoop, Reuzenbereklaauw middels het halveren van het bestaande budget.

Gevolg is dat deze soorten verder oprukken en de biodiversiteit in die gebieden afneemt.

3C Inhuur

Met enige regelmaat huren we personeel in. Dit heeft o.a. te maken doordat het (nog) niet lukt om vaste medewerkers in dienst te nemen, doordat de arbeidsmarkt al enige tijd krap is, vanwege vervaging bij ziekte of omdat we behoefte hebben aan medewerkers met een (tijdelijke) specifieke expertise die we niet zelf in dienst hebben. We gaan nog scherper bezien of we de medewerkers die we nu voor langere tijd inhuren kunnen vervangen door vaste medewerkers. Inmiddels is dat in één geval gelukt (grondbeleid). Wij zetten hier sinds dit jaar actief op in en zijn ervan overtuigd dat we – met inachtnaam van het feit dat sommige projectfuncties geen vaste, structurele dekking kennen – financiële ruimte kunnen creëren en meer deskundigheid in eigen dienst kunnen hebben. We zetten in op een vrijval van € 150.000.

3E verbonden partijen de opdracht geven om scherper te begroten

We gaan onze verbonden partijen attenderen op de financiële situatie van Renkum en veel andere gemeenten. Daarbij doen we een beroep op onze verbonden partijen om scherper te begroten, activiteiten stop te zetten, zaken meer efficiënt te organiseren en/of beleidskeuzes te maken, gericht op het verminderen van onze uitgaven aan verbonden partijen met €250.000 vanaf 2026.

4B Verhogen OZB opbrengsten (voordeel)

De inkomsten uit belasting verhogen door de OZB met 5% te verhogen. Naast maatregelen om kosten te besparen, kunnen er ook maatregelen worden getroffen om inkomsten te verhogen. De OZB-opbrengsten op basis van de Begroting 2024 bedragen € 10.537.000. Een belastingverhoging van 5% geeft een meeropbrengst van € 527.000. Dit komt neer op € 24 per jaar voor de eigenaar van een woning met een gemiddelde WOZ-waarde.

4B Compenseren hondenbelasting via OZB of opnieuw invoeren hondenbelasting (voordeel)

In 2022 is besloten om de hondenbelasting af te schaffen. De tarieven zijn verlaagd met 25% in 2023, 25% in 2024 en 50% in 2025. De oorspronkelijke opbrengsten vanuit hondenbelasting bedroegen € 217.600, in 2024 is nog een opbrengst gerealiseerd van € 108.800. Met ingang van 2025 zijn er geen opbrengsten meer. Gezien de financiële situatie waarin we zitten, kunnen we deze opbrengsten niet missen. Voorstel is daarom:

- om deze inkomsten mee te nemen in de OZB;
- of: om de hondenbelasting opnieuw in te voeren vanaf 2025. Deze belasting zal gelden voor alle huishoudens die één of meer honden bezitten.

Wanneer we uitgaan van het niveau van 2022 plus indexatie, levert dit een voordeel op van € 221.000.

4B Verlaging Afvalstoffenheffing compenseren via OZB

Op basis van de genoemde keuzes binnen product 2N in de Perspectiefnota ontstaat een voordeel voor de kosten van inzamelen en verwijderen van afval.

Op basis van de onderbesteding van budgetten binnen het product 2N Afvalverwijdering en -verwerking in voorgaande jaren, laten we structureel €100.000 vrijvallen in de Voorjaarsnota 2024. Het voorstel is deze voordelen te verrekenen met de OZB. Dit betekent een verlaging van de Afvalstoffenheffing en een gelijke verhoging van de OZB-inkomsten.

4B Daling Rioolheffing compenseren met OZB

In het voorstel geactualiseerd kostendekkingsplan Water en Riolering daalt de rioolheffing in 2025 met 26,5% (€ 1.524.000). Dit voorstel zal in september 2024 worden behandeld in de raad.

Tegenover de lastenverlichting van de rioolheffing zal de OZB worden verhoogd met € 1.524.000. Dit betreft een verhoging van 14,5%

3. Uitgewerkte voorstellen vanuit de fracties

Tijdens de raadsbehandeling van de Perspectiefnota zijn diverse amendementen en een motie ingediend. De alternatieve bezuinigingsvoorstellen uit deze moties en amendementen zijn uitgewerkt en beoordeeld op haalbaarheid. In dit onderdeel zijn deze voorstellen opgenomen en van een toelichting/ advies voorzien. Hierna is weergegeven welke aanvullende voorstellen mogelijk zijn en welke financiële consequenties dat met zich meebrengt.

Totaaloverzicht financiële consequenties voorstellen vanuit de fracties

	Voorstel fracties (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1G/ 1H	Het bij de Taskforce WMO/Jeugd (1G en 1M) genoemde bedrag met 100.000 te verhogen	0	0	0	0
1I en 1J	Bovenwettelijke individuele minimaregelingen	68	68	68	68
1J	Vergroten sociale recherche	0	0	0	0
2A	Verhogen winstmaximalisatie bij bouwprojecten: * Inzetten op maximaal 67 % betaalbaar en veelal niet grondgebonden woningen * extra bouwlocaties in of aan de randen van de bebouwde kom, bijvoorbeeld locaties met de huidige bestemming 'agrarisch'		0	0	0
2H	Temporiseren van wijken omzetten naar gasloos	0	0	0	0
2H	Schrappen van de subsidie aan de stichting energiewinkel	25	25	25	25
2H	Geen beleid op te stellen voor circulair handelen	0	0	0	0
2N	Afvalbrengstation Veentjesbrug: openingstijden verminderen	0	0	0	0
2N	Afvalbrengstation Veentjesbrug: (klein) bedrag betalen bij storten van afval. Geen 6 x gratis wegbrengen.	0	0	0	0
2O	Schrappen van de bomenverordening	50	50	50	50
3C	Bestuur en ondersteuning en 'goed bestuur'	0	0	0	0
3F	Goed bestuur, effectiever handelen; o.a. minder presentatie avonden voor de Raad. Beter coördineren, effectiever vergaderen:				
3F	A. Heroverwegingen hoogte van budget voor onderzoek door rekenkamer	25	25	25	25
3F	B. Verlagen van de jaarlijkse vergoeding voor fractieondersteuning	10	10	10	10
3F	C. Het verlagen van het budget voor scholingsgelden voor raadsleden	2	2	2	2
3F	D. Aanpassing vergaderstelsel	-	-	-	-
4B	Afschaffen van de hondenbelasting te compenseren met een OZB verhoging	0	0	0	0
4B	De hondenbelasting te behouden op het huidige niveau van 2024	0	0	0	0
4B	Innen van parkeergeld tijdens evenementen	0	0	0	0
4B	Innen van Forensenbelasting	7	7	7	7
4B	De toeristenbelasting met 10% te verhogen om zo het beleid voor programma 2J (Ondernemen en bedrijvigheid) en 2K (recreatie en toerisme) en 2 L (kunst, cultuur en cultuurhistorie) in stand te houden; De opbrengsten boven het begrote bedrag van € 600.000 als doelbelasting te bestemmen voor producten 2J en 2K en 2L	0	0	0	0

	Voorstel fracties (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
4B	De kosten te dekken door middel van een verhoging van de OZB, met een maximum van €2,85 gemiddeld per woningeigenaar per maand	743	743	743	743
4C	Een eventueel begrotingstekort voor 2025 uit de Vrije algemene reserve te onttrekken	0			
	Totaal	930	930	930	930

Toelichting per voorstel

1G/ 1H Het bij de Taskforce WMO/Jeugd (1G en 1M) genoemde bedrag met € 100.000 te verhogen

Voorstel amendement:

- De voorgestelde besparing op 1A van € 100.000 te schrappen
- Het bij de Taskforce WMO/Jeugd (1G en 1M) genoemde bedrag met € 100.000 te verhogen

De besparing van € 100.000 op 1A laten staan en het bedrag bij de taskforce niet verhogen.

Beargumentatie advies:

- Algemene/ voorliggende voorzieningen bestaan niet alleen uit Renkum voor Elkaar. De besparingen gaan pijn doen en wij hebben geprobeerd deze pijn te verdelen.
- De druk op de taskforce is al groot genoeg, verhogen met nog eens € 100.000 achten wij niet wenselijk

1I/ 1J Bovenwettelijke individuele minimaregelingen/bijzondere bijstand

Voorstel amendement:

Toe te voegen: € 700.000 per jaar structureel te bezuinigen op alle bovenwettelijke individuele minimaregelingen zijnde bijvoorbeeld de bijzondere bijstand en de 120%/150% regelingen en de verdeling van die bezuinigingen te laten bepalen door de portefeuillehouder.

Naar aanleiding van enkele beleidswijzigingen in 2023 is in de begroting 2023 in totaal € 852.000 toegevoegd aan de budgetten voor minima + bijzondere bijstand.

Een besparing van € 700.000 op minimaregelingen (1i) en bijzondere bijstand (1j) is niet haalbaar. In de najaarsnota 2023 is namelijk reeds € 380.000 bijzondere bijstand (1J) afgeboekt. Daarnaast is in de Voorjaarsnota 2024 € 82.000 + € 30.000 op het minimabudget (1I) en € 35.000 op het budget bijzondere bijstand (1J) ingeleverd.

Aanvullend op de eerder door ons voorgestelde beleidskeuze zijn er besparingsmogelijkheden op minimaregelingen mogelijk van maximaal € 68.000.

Dit betreft dat de volgende minimaregelingen:

- Stopzetten basistegoed GelrePas voor sport, cultuur, recreatie en educatie voor volwassenen van 18 jaar tot en met de pensioengerechtigde leeftijd (NB: de kindregelingen blijven bestaan omdat deze uit de zgn. "Klijnsmagelden" worden betaald en aan het bestrijden van kinderarmoede moeten worden besteed).
- Stoppen met het ID-aanbod op GelrePas.
- Geen gratis menstruatieproducten meer verstrekken.
- Geen subsidie meer verstrekken aan Voedselbank Neder-Veluwe.
- Stoppen met het vakantiepaspoort van Jeugdland voor alle kinderen in de gemeente Renkum van 4 t/m 12 jaar, dus niet alleen voor kinderen in armoede.

Advies individuele minimaregelingen 1I:

Wij adviseren om het huidige budget in stand te houden inclusief het daarbij behorende beleid omdat:

- In de voorjaarsnota reeds € 82.000 + € 30.000 op dit budget is afgeraamd
- Wij verder willen onderzoeken hoe wij binnen het budget kunnen schuiven zodat ondersteuning daar komt waar het nodig is (denk aan huishoudens met zorgkosten Minimaeffectrapportage)
- We hiermee werkende minima kunnen ondersteunen waardoor wij bijdragen aan werken loont

- Rijksbudgetten voor gemeenten hierop zijn gebaseerd en
- Wij als overheid betrouwbaar willen zijn

1J Inkomensvoorziening (bijzondere bijstand):

Bijzondere bijstand is een wettelijke opgave voor gemeenten. Er is beleidsvrijheid om de hoogte van de inkomensgrens vast te stellen met als wettelijke ondergrens 100%. De meeste gemeenten hanteren een inkomensgrens van 120%. In Renkum was deze inkomensgrens tot 2019 120%, daarna werd de grens verlaagd naar 100% en m.i.v. 2023 opnieuw verhoogd naar 120% van de bijstandsnorm.

Met een inkomensgrens van 120% kunnen we ook werkende inwoners die net op of boven het minimum ondersteunen.

Aanvullend op de eerder door ons voorgestelde beleidskeuze zijn er geen verdere besparingsmogelijkheden op bijzondere bijstand.

Advies op bijzondere bijstand 1J:

Geadviseerd wordt de inkomensgrens te handhaven op 120% omdat:

- We hiermee werkende minima kunnen ondersteunen waardoor wij bijdragen aan werken loont
- Rijksbudgetten voor gemeenten hierop zijn gebaseerd en
- Wij als overheid betrouwbaar willen zijn

1J Vergroten sociale recherche

Voorstel amendement:

Toe te voegen het verhogen van het budget voor sociale recherche van € 100.000 per jaar en hiertegenover € 200.000 per jaar aan opbrengsten te zetten aan boetes en minder uitkeringen om hierdoor uitkeringsfraudeurs beter aan te pakken, het gaan werken te stimuleren en duidelijk te maken naar werkenden dat echte fraudeurs kunnen worden aangepakt. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met dat mensen fouten mogen maken, dus dat het moet gaan om moedwillig verkeerd handelen.

Het budget voor sociale recherche niet te verhogen met € 100.000 per jaar omdat het niet tot een jaarlijkse opbrengst van € 200.000 per jaar leidt aan boetes en minder uitkeringen. De huidige bezetting op handhaving is toereikend voor alle situaties die extra onderzoek vereisen. Dit blijkt ook uit landelijke cijfers op basis van de Benchmark Werk & inkomen. Structurele kostenreductie op het BUIG-budget vanwege handhaving is niet haalbaar omdat vorderingen bijvoorbeeld oninbaar blijken en omdat het budget door de rijksfinancieringssysteem 2 jaar later lager wordt vastgesteld.

2A Verhogen winstmaximalisatie bij bouwprojecten

Voorstel amendement:

- *Toe te voegen dat in alle nog komende bouwprojecten zal worden ingezet op winstmaximalisatie met maximaal 67% betaalbare woningen, waarbij veelal ingezet zal worden op niet grondgebonden woningen;*
- *Toe te voegen dat gezocht gaat worden naar extra bouwlocaties in of aan de randen van de bebouwde kom bijvoorbeeld locaties met de huidige bestemming 'agrarisch' en die op korte termijn geschikt gaan maken voor woningbouw;*
- *Op basis van bovenstaande items toe te voegen aan de perspectiefnota vanaf 2026 structureel nog € 1 miljoen extra opbrengsten voor bouwprojecten.*

1. Inzetten op maximaal 67 % betaalbaar en veelal niet grondgebonden woningen

Wij volgen de wens om uit te gaan van 67% betaalbaar conform de uitgangspunten in de regio i.p.v. de nu gehanteerde 75% (collegeperspectief). Bij het inzetten van typologie woningen, zoals niet grondgebonden woningen, (hoogbouw) kijken we naar de stedenbouwkundige inpassing en winstmaximalisatie.

2 Extra bouwlocaties in of aan de randen van de bebouwde kom, bijvoorbeeld locaties met de huidige bestemming 'agrarisch'
Deze mogelijkheden zijn beperkt door wettelijke kaders, zoals locaties met registratie als natura 2000 gebieden. Waar er mogelijkheden zijn worden deze gronden ingezet als bouwlocatie.

3 Hoger bouwen daarbij als uitruil te gebruiken om andere maatregelen, zoals bijvoorbeeld op gebied van water, groen, en betaalbaarheid, toch wél te kunnen realiseren.
De extra opbrengsten door het realiseren van hoogbouw op de locaties die daarvoor geschikt zijn, zijn hard nodig om tot winstmaximalisatie te komen. Dit zijn geen financiële middelen die als extra kunnen worden beschouwd en daarom niet ingezet kunnen worden voor extra maatregelen t.b.v. groen, duurzaamheid etc.

Tot slot, uit de berekeningen blijkt dat 3 jaar lang (2026,2027 en 2028) elk jaar 2 miljoen extra winst realiseren, ook na focus op winstmaximalisatie niet mogelijk en realistisch is.

2H Temporiseren van wijken omzetten naar gasloos

Voorstel amendement:

Toe te voegen het temporiseren van wijken omzetten naar gasloos zolang niet duidelijk is dat dit kostenneutraal kan, er landelijk geen succesvolle projecten op dit gebied zijn en hiervoor € 55.000 bezuiniging op te nemen op personele kosten en alleen de activiteiten in stand houden waar we 100% subsidie voor van het rijk krijgen.

Het amendement stelt een structurele bezuiniging voor die gerealiseerd moet worden met een tijdelijke temporisering. Op langere termijn zal juist extra personele capaciteit benodigd zijn voor de uitvoering van de warmtetransitie. Daarbij komt de voorgestelde bezuiniging bovenop de beleidsoverweging 'Uitvoering van de Transitievisie Warmte' waarmee al een bezuiniging gerealiseerd wordt van € 45.000.

Geadviseerd wordt niet in te stemmen met dit voorstel om de redenen die genoemd zijn.
Samengevat:

1. Structurele bezuiniging voorstellen op basis van tijdelijke maatregelen (tijdelijke temporisering). Dit is tegenstrijdig aan elkaar.
2. De warmtetransitie zal de komende jaren alleen maar meer en langdurige inzet van uren en financiële middelen vragen.
3. Dit is een bezuiniging bovenop een bezuiniging die al gerealiseerd wordt.

Voor het doorzetten van een effectieve warmtetransitie is de beoogde bezuiniging absoluut niet wenselijk.

2H Schrappen subsidie aan stichting energiewinkel

Voorstel amendement:

Toe te voegen het schrappen van de subsidie aan de stichting energiewinkel Renkum van € 25.000 per jaar door samen te gaan werken met een nabijgelegen gemeente en hen onze tijdelijke subsidie toe te kennen.

Als wordt gestopt met financiering van de Energiewinkel vanuit gemeentelijke middelen mogen we in 2025 nog enkel inwoners uit de doelgroep energiearmoede ontvangen in de Energiewinkel (door financiering uit de SPUK Energiearmoede). Daarna moet de winkel worden gesloten.

De Energiewinkel speelt een belangrijke rol in de samenwerking tussen de verschillende partijen die samenwerken aan het terugdringen van energiearmoede, de energietransitie en verdere verduurzaming in Renkum. Zie hiervoor ook de bijlage bij de raadsbrief over het Buurtklusbedrijf (juni 2024). Bij het sluiten van de Energiewinkel gaat deze spilfunctie verloren. Ook wanneer wordt samengewerkt met een nabijgelegen gemeente.

Geadviseerd wordt niet in te stemmen met dit voorstel om de redenen die genoemd zijn.
Samengevat:

1. De energiewinkel verliest zijn rol als centraal informatiepunt voor alle bewoners van Renkum, omdat we enkel inwoners uit de doelgroep energiearmoede mogen ontvangen.
2. De integrale benadering waarbij diverse partijen in de energiewinkel samenwerken is dan niet meer mogelijk. Daardoor verliest de energiewinkel de centrale spilfunctie.
3. In praktische zin zouden we alleen mensen die kunnen aantonen bij de doelgroep te behoren mogen ontvangen. Dit zou bij elk bezoek getoetst moeten worden.

Voor het doorzetten van een goed werkende en voor iedereen toegankelijke energiewinkel is de beoogde bezuiniging niet wenselijk.

2H Geen beleid circulair handelen

Voorstel amendement:

Geen beleid op te stellen voor circulair handelen: bezuiniging € 25.000 per jaar

In het kader van de voor te bereiden beleidskeuzes 2H wordt het volledige budget voor het opstellen van beleid voor circulair handelen al opgevoerd. De bezuiniging zoals voorgesteld in het amendement wordt dus eigenlijk al uitgevoerd, waardoor het niet mogelijk is om (nog eens) € 25.000 te bezuinigen op de genoemde activiteit.

2N Afvalbrengstation Veentjesbrug: openingstijden verminderen

Voorstel amendement:

Afvalbrengstation Veentjesbrug: openingstijden verminderen

Dit voorstel hebben we u reeds voorgelegd, zie #2 beleidskeuzes.

2N Afvalbrengstation Veentjesbrug: (klein) bedrag betalen bij storten van afval

Voorstel amendement:

Afvalbrengstation Veentjesbrug: (klein) bedrag betalen bij storten van afval. Geen 6 x gratis wegbrengen

Openhouden van het afvalbrengstation en iedere bezoeker een toegangstarief in rekening brengen. Dit volgens het principe 'De vervuiler betaalt'. Op basis van 17.000 bezoekers per jaar levert dit bij een toegangstarief van € 10 per bezoek extra inkomsten op van € 170.000. In deze situatie is een gratis ronde voor herbruikbare afvalstoffen met een waarde aan te raden.

Bij het aantal bezoekers is rekening gehouden met een afname van het aantal bezoeken t.o.v. nu, nu er de eerste zes keer niets betaald hoeft te worden.

Dit voorstel hebben we u reeds voorgelegd, zie #2 beleidskeuzes.

2O Schrappen van de bomenverordening

Voorstel amendement:

Toe te voegen: schrappen van de bomenverordening en daarvoor op te nemen € 60.000 bezuiniging.

De direct besparing is € 50.000 (kosten ODRA minus de gedeerde leges)

Gevolgen van schrappen bomenverordening:

- Waardevermindering van vastgoed dat groen in de omgeving heeft (onderzoek wijst uit dat de waarde van een woning 5-12 % bepaald wordt door de mate van groen in de omgeving). Dit vertaalt zich in afname van te innen OZB door de gemeente;
- Minder gezonde leefomgeving doordat de bomen de lucht niet meer filteren (wetenschappelijk is aangetoond dat dit zich laat vertalen in gezondheidswinst van de bewoners en daardoor minder zorgkosten);
- Warmer worden van de omgeving (bomen koelen de steeds warmer wordende leefomgeving met wel meer dan 10 graden door schaduwwerking en verdamping);
- Grotere piekbelasting riolering (bomen vangen regenwater weg met de kronen en groeiplaatsen, waardoor riolen minder belast raken);
- Verminderde aantrekkingskracht op toeristen doordat het groen kenmerk van de gemeente verminderd.

- Op de vraag van het bewonerspanel, aan welke taak de gemeente wel geld moet blijven besteden bij sterke bezuiniging is "Landschap, natuur, groen & dieren" in de top 5 genoemd.

De voorgestelde bezuiniging wordt ontraden.

3C Structurele bezuiniging op de posten bestuur en ondersteuning en 'goed bestuur': € 1.500.000

Iedere bestuurder en iedere medewerker levert een bijdrage aan Renkum. Dit gebeurt in directe of indirecte zin en voor het grootste deel omdat wetgeving ons daartoe verplicht. Bezuinigen op deze (loon)kosten is mogelijk. Onze medewerkers doen op dit moment echter natuurlijk niet 'niks'.

Daarom moet – ter effectuering – wel worden aangegeven welke diensten we niet of minder gaan uitvoeren. Bij directe consequenties valt te denken aan:

- Wachtlijsten voor zorg op laten lopen
- Minder onderhoud in de openbare ruimte en klachtenafhandeling openbare ruimte vertragen
- Minder openingstijden
- Niet, minder of later beantwoorden van raadvragen

Indirect kan gekeken worden naar (breder) beleid en overhead. We kunnen facturen later betalen, beleid niet meer actualiseren maar ook faciliteiten in het gemeentehuis stoppen of beperken.

Maatschappelijke gevolgen zijn dan bijvoorbeeld vershraling van het voorzieningenniveau, latere (factuur)betaling of achteruitgang van de openbare ruimte.

Hierbij geldt dat medewerkers een arbeidsovereenkomst hebben. Bezuinigen op personele lasten zal hierdoor niet direct 'in te boeken' zijn. Qua termijn zouden we kunnen kijken naar 'natuurlijke vertrekkers' en deze functies niet meer invullen. Dat betekent een vertraging van een aantal jaren, ingeschat wordt zo'n 4 jaar. Sneller is het om acuut afscheid te nemen van personeel; dat gaat echter gepaard met forse kosten: er zullen in dat geval overeenkomsten moeten worden gesloten.

In de voorstellen die het college heeft gedaan bij de PPN is al aangegeven dat flink wordt inverdiend op personele uren. Dit verdienen we terug door

1. Activiteiten niet meer uit te voeren (zie ingebrachte lijsten bij de PPN)
2. Efficiencywinst te boeken (als ook genoemd in het amendement van D66), met name in de bedrijfsvoering – bijvoorbeeld zaakgericht werken.

Dit genereert vrijval in uren – uren die we hard nodig hebben om de werkdruk beheersbaar te houden. Voorstellen voor vrijval in formatie zijn daarom níet gedaan.

Gezien het voorgaande adviseren wij geen taakstelling op personeel in te boeken, tenzij hierbij wordt aangegeven welke diensten we niet of minder gaan uitvoeren en rekening wordt gehouden met de tijd en of kosten van het beëindigen van arbeidsovereenkomsten.

3F Goed bestuur, effectiever handelen; o.a. minder presentatie avonden voor de Raad. Beter coördineren, effectiever vergaderen

Voorstel amendement:

Goed bestuur, effectiever handelen; o.a. minder presentatie avonden voor de Raad.

Beter coördineren, effectiever vergaderen.

Er zijn beperkte mogelijkheden om directe bezuinigingsmogelijkheden door te voeren op het raads- en griffie budget.

A. Heroverwegingen hoogte van budget voor onderzoek door rekenkamer.

Jaarlijks heeft de rekenkamer een budget van € 55.000, waarvan € 25.000 direct onderzoeksbudget is. De raad kan dit budget heroverwegen. De consequentie is dat de rekenkamer minder onderzoek kan doen.

B. Verlagen van de jaarlijkse vergoeding voor fractieondersteuning.

Momenteel ontvangen alle fracties € 1.200 per jaar aan fractiebudget. Wettelijk is er geen hoogte voor dit bedrag vastgesteld. De fractieondersteuning kan verlaagd worden tot € 100 per jaar per

fractie. Uitgaande van het huidige aantal fracties levert dit een besparing op van circa € 10.000 per jaar.

C. Het verlagen van het budget voor scholingsgelden voor raadsleden.

Voor de nieuwe raadsperiode het herijken van het scholingsbudget. Verwachting ombuiging € 2.000 per jaar.

D. Een aanpassing van het vergaderstelsel kan mogelijk tot besparingen leiden, echter zijn deze niet financieel doorrekenbaar gezien dat dit afhankelijk is van de wijze hoe dit inhoudelijk vorm zal worden gegeven.

4B Afschaffen van de hondenbelasting te compenseren met een OZB verhoging

4B Hondenbelasting behouden op huidige niveau 2024

Voorstel amendement:

- *Afschaffen van de hondenbelasting te compenseren met een OZB verhoging.*
- *De hondenbelasting te behouden op het huidige niveau van 2024.*

In de perspectiefnota heeft het college een OZB verhoging voorgesteld als compensatie voor afschaffing van de hondenbelasting. Dit gaat om een OZB verhoging van 2%/ € 218.000. Alternatief is het opnieuw invoeren van de hondenbelasting. Het 1ste voorstel van de raad levert geen extra opbrengsten ten opzichte van de voorstellen van het college, tenzij ervoor wordt gekozen om de hondenbelasting opnieuw in te voeren en de gemiste opbrengsten te compenseren via de OZB.

Het 2de voorstel om de hondenbelasting te behouden op het niveau van 2024 levert een extra opbrengst van € 109.000 ten opzichte van de begroting. Deze extra opbrengst geldt alleen wanneer daarnaast ook het voorstel uit de perspectiefnota wordt overgenomen om de gemiste opbrengsten uit hondenbelasting te compenseren met een OZB verhoging. Wanneer het voorstel in plaats van het voorstel uit de perspectiefnota wordt opgenomen, geeft dit een nadeel van € 109.000 ten opzichte van de voorstellen in de perspectiefnota.

4B Innen van parkeergeld tijdens evenementen

Voorstel amendement:

Innen van parkeergeld tijdens evenementen.

Per saldo gaat dit geld kosten (o.a. onderzoek, investeringen, onderhoud, organisatie).

4B Innen van Forensenbelasting

Voorstel amendement:

Innen van Forensenbelasting.

De gemeente kan forensenbelasting heffen van natuurlijke personen die meer dan 90 dagen in de gemeente verblijven zonder daar hun hoofdverblijf te hebben. Het gaat om mensen die een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben voor zichzelf of voor hun gezin. Door de forensenbelasting betalen zij mee aan voorzieningen in die gemeente. De forensenbelasting valt onder de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente en hoeft dus niet voor een specifiek doel te worden besteed. De opbrengsten van de forensenbelasting zijn doorgaans relatief laag in verhouding tot de andere belastingen die de gemeente heft. Een uitzondering geldt voor de gemeenten met veel tweede woningen; hier kan de forensenbelasting juist een substantieel deel van de begroting vormen.

Voor het invoeren van een gemeentelijke belasting moet door de raad een belastingverordening worden vastgesteld.

Deze verordening bepaalt hoe de opbrengst gerealiseerd moet worden. Zo kan onder andere gewerkt worden met:

- een tarief gebaseerd op de WOZ-waarde, eventueel met een onderverdeling in waardeklassen;
- een tarief gebaseerd op de vloeroppervlakte en de beschikbare grond bij de woning;
- een vast tarief per woning.

Ook is het mogelijk om in de verordening de mensen die al toeristenbelasting betalen, uit te sluiten van de forensenbelasting.

Binnen de gemeente Renkum zijn er 18 recreatiewoningen bekend. De zgn. "pied a terre" woningen zullen jaarlijks d.m.v. controles in beeld gebracht moeten worden. Als voor de gemeente Renkum vergelijkbare tarieven worden ingevoerd als gemeente Rheden heeft, is een netto opbrengst van circa € 7.000 mogelijk.

4B Verhogen toeristenbelasting 10% + doelbelasting

Voorstel amendement:

De toeristenbelasting met 10% te verhogen om zo het beleid voor programma 2J (Ondernemen en bedrijvigheid) en 2K (recreatie en toerisme) en 2 L (kunst, cultuur en cultuurhistorie) in stand te houden:

- *De opbrengsten boven het begrote bedrag van € 600.000 als doelbelasting te bestemmen voor programma's 2J en 2K en 2L;*
- *Het dictum van beslispunt 2a van het raadsvoorstel als volgt aan te passen: 2. De volgende voorstellen uit te werken om te komen tot een sluitende begroting: a. Stopzetten van de genoemde optionele activiteiten m.u.v. Programma 2J en 2K en 2 L*

Met ingang van 2025 is € 592.000 geraamd in de begroting voor toeristenbelasting. Een verhoging van de toeristenbelasting van 10% leidt tot een meeropbrengst van € 59.200. De voorstellen die in de Perspectiefnota worden gedaan binnen 2J, 2K en 2L tellen op tot een voordeel van structureel € 281.000 en 2.300 uur. Een verhoging van de toeristenbelasting met 10% (€ 59.200) kan er dus niet voor zorgen dat alle activiteiten binnen deze producten in stand kunnen worden gehouden, dat zou n.l. € 222.000 extra kosten.

De raad kan ervoor kiezen om een deel van deze activiteiten in stand te houden in ruil voor een verhoging van de toeristenbelasting. Dit betekent wel dat we minder besparen op interne uren waardoor er minder flexibiliteit over blijft om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en nieuwe vragen zoals beoogd was in het traject Ambities in evenwicht.

Het bestemmen van extra inkomsten vanuit de toeristenbelasting ten behoeve van deze producten is mogelijk. We kunnen eventuele meeropbrengsten jaarlijks reserveren, waarna ze in het daarop volgende jaar kunnen worden besteed. Dit betekent wel dat de eventuele inkomsten vanuit de toeristenbelasting (algemeen dekkingsmiddelen) niet ingezet kunnen worden ter dekking van een eventuele overschrijding op andere begrotingsposten gedurende het boekjaar.

4B Verhoging OZB, met een maximum van €2,85 gemiddeld per woningeigenaar per maand

Voorstel amendement:

De kosten te dekken door middel van een verhoging van de OZB, met een maximum van €2,85 gemiddeld per woningeigenaar per maand.

Voorstel is om een extra OZB verhoging door te voeren met een maximum van €2,85 gemiddeld per woningeigenaar per maand.

Doel van deze verhoging is het dekken van extra kosten voor Groenbeheer.

Op basis van het aantal woningen en de huidige OZB opbrengsten, komt dit neer op een extra verhoging van 7,05%. Wanneer we deze verhoging ook doorvoeren voor de niet-woningen, bedragen de extra opbrengsten € 743.000.

Deze verhoging komt bovenop de OZB verhogingen die al zijn voorgesteld in de perspectiefnota, namelijk:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Mutatie tarieven	Voordeel (+) begroting	
		2025	2026
Voorstel			
4B Verhogen OZB opbrengsten	5,00%	527	527
4B Compenseren hondenbelasting via OZB of opnieuw invoeren hondenbelasting	2,10%	221	221
4B Verhoging OZB, met een maximum van €2,85 gemiddeld per woningeigenaar per maand	7,05%	743	743
Totaal	14,15%	1.491	1.491

De verlaging van de rioolheffing en afvalstoffenheffing wordt gecompenseerd door een verhoging van de OZB, per saldo nihil:

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Mutatie tarieven	Voordeel (+) begroting	
		2025	2026
Voorstel			
4b Verlaging afvalstoffenheffing door bezuiniging zwerfafval compenseren via OZB*)	0,03%	3	3
4b Verlaging afvalstoffenheffing door bezuiniging voorlichting compenseren via OZB*)	0,05%	5	5
4b Verlaging afvalstoffenheffing door structureel overschot compenseren via OZB*)	0,95%	100	100
4B Compenseren daling Rioolheffing met OZB*)	14,45%	1.524	1.524
Totaal voor 2025	15,48%	1.632	1.632
4b Verlaging afvalstoffenheffing door bezuiniging inzamelrequentie pdm compenseren via OZB*)	3,08%		325
4b Verlaging afvalstoffenheffing door bezuiniging afstoten afvalbrengstation compenseren via OZB*)	5,22%		550
Totaal voor 2026	23,78%		2.507
Verlaging rioolheffing*)		-1.524	-1.524
Verlaging afvalstoffenheffing*)		-108	-983
Saldo		0	0

Totale mutatie	37,93	1.491	1.491
-----------------------	--------------	--------------	--------------

De verhoging kan leiden tot financiële druk, vooral voor mensen met een laag inkomen of gepensioneerden met een vast inkomen.

Kleine bedrijven kunnen getroffen worden door hogere OZB, omdat zij minder financiële buffers hebben om deze kosten op te vangen.

Eigenaren van huurwoningen en commercieel vastgoed kunnen de verhoogde OZB doorberekenen aan hun huurders. Dit kan leiden tot hogere woonlasten. Dit is niet altijd mogelijk omdat de huurverhoging binnen wettelijke kaders moet plaatsvinden. Gemeenten met hogere OZB kunnen minder aantrekkelijk worden voor nieuwe bedrijven of investeringen.

Verlaging van de afvalstoffenheffing komt voornamelijk terecht bij alle huishoudens. Dus zowel huiseigenaren als degene die huren en niet bij de bedrijven. Verhoging van de OZB komt terecht bij de eigenaren van woningen en van niet -woningen (bedrijven).

4C Tekort 2025 onttrekken uit algemene reserve

Voorstel is om een eventueel begrotingstekort voor 2025 uit de Vrije algemene reserve te onttrekken. Op basis van de Perspectiefnota inclusief de meicirculaire komen we voor 2025 uit op een tekort van € 3,9 miljoen. In de perspectiefnota zijn voorstellen gedaan voor € 2,4 miljoen en is voorgesteld het restant van € 1,5 miljoen uit de vrije algemene reserve te onttrekken. Dit bedrag is ongeveer gelijk aan de eenmalige korting binnen het gemeentefonds als gevolg van de nieuwe financieringssystematiek. Het Rijk gaat er vanuit dat gemeenten dit nadeel in 2025 kunnen opvangen uit (incidentele) voordelige rekeningresultaten.

Wanneer we geen maatregelen treffen voor 2025 komt het volledige tekort van €3,9 miljoen ten laste van de vrije algemene reserve. Daardoor teren we flink in op de reserve en komen we onder het minimumniveau van €4 miljoen. Daarnaast dekken we op dat moment structurele lasten met incidenteel geld. De provincie stelt als voorwaarde dat we een structureel sluitende begroting voor 2025 aanbieden. Wanneer dat niet het geval is, lopen we het risico dat we onder preventief toezicht komen te staan.